ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 208–209 (8. 407) 1993 йил 24 ноябрь, чоршанба Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

1993 ЙИЛ 1 ДЕКАБРДАН ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАР МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

1. 1993 йил 1 декабрдан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

иш ҳақи ўрта ҳисобда 1,5 баравар оширилиб, иш ҳақининг энг кам миқдори 24.300 сўм-купон;

фуқароларнинг солиқ солинмайдиган даромадлари ойига 24.300 сўм-купон миқдорида;

ҳозирги вақтда амалда бўлган барча турдаги пенсияларнинг миқдорини 1,5 баравар кўпайтириб, пенсиянинг энг кам миқдори ойига 26.300 сўм-купон қилиб белгилансин.

2. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,5 баравар оширилиб, бунда талабалар ошхоналари ва буфетларидаги тушликлар қийматидан 50 фоизли чегирма сақлаб қолинсин.

3. Вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, бюджетдан маблағ билан таъминланадиган ташкилотлар ва муассасалар ходимларининг мансаб окладлари ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқилишини таъминласинлар, бунда меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткаси разрядларига мувофиқ ушбу фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорига амал қилинсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги пенсиялар миқдори ушбу фармонга мувофиқ қайта ҳисоблаб чиқилишини таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги бюджетдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақини, пенсиялар ва стипендияларни ошириш билан боғлиқ харажатларни маблағ билан таъминлаш манбаларини аниқласин.

6. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларга мазкур фармонга мувофиқ даромад манбаларини қидириб топишларига қараб, бундай манбалар вақтинча етарли бўлмаганда эса банк муассасалари томонидан аниқ мақсадни кўзлаб бериладиган кредитлар ҳисобига меҳнат ҳақини ошириш тавсия этилсин.

7. Ушбу фармон бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 22 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

РЕСПУБЛИКАДА ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ВА ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ БОРАСИДАГИ ҚЎШИМЧА ЧОРАЛАР ТЎҒРИСИДА

СССР Давлат банки ва Россия банкининг 1961—1992 йиллар нусхасидаги қоғоз пулларни собиқ СССРнинг амалда барча мамлакатларида муомаладан тўхтатилганлиги муносабати билан ва республикада ички истеъмол бозорини ҳимоя қилиш ҳамда пул муомаласини мустаҳкамлаш мақсадида, шунингдек мазкур масала юзасидан илгари қабул қилинган қарорларга қўшимча равишда Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Белгилаб қўйилсинки, 1993 йилнинг ноябрь ойи учун навбатдаги иш ҳақи ва бошқа пул тўловлари шу йилнинг 29 ноябридан бошлаб тўлиқ «Сўм-Купонлар» билан тўланади.

2. 1993 йилнинг 1 декабридан Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида СССР Давлат банкининг 1991—1992 йиллар нусхасидаги қиймати 200, 500 ва 1000 рубль бўлган қоғоз пулларини барча турдаги тўловларга қабул қилиш тўхтатилиши белгилаб қўйилсин.

Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг қўлида муомалада бўлган мазкур қийматлардаги қоғоз пуллардан қуйидагича фойдаланиш мумкин:

а) 1993 йилнинг 1 декабригача — Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 12 ноябрдаги 550-сон қарорига мувофиқ (ушбу қарорнинг 1-иловасига кирмаган, қиймати 25 минг рублгача бўлган товарлар ва хизматлар ҳақини тўлашда);

б) Жамғарма банкининг ҳамма муассасалари томонидан Ўзбекистон Республикасининг доимий пропискаси бўлган фуқаролардан қуйидаги тартибда қабул қилинади:

— биринчи марта омонатга пул қўювчи фуқаролар учун пуллар 200 минг рублгача миқдорда — 1993 йил 4 декабргача қабул қилинади;

— шахсий счетлари бўлган фуқаролар учун 1993 йилнинг 1 декабридан 4 декабригача ўз омонатларини 200, 500, 1000 рубллик пуллар билан 200 минг рублга қадар етказиб тўлдиришларига рухсат берилади;

— 200 минг рублдан ошадиган маблағ 1993 йилнинг 4 декабрига қадар алоҳида махсус фоизсиз счетга чекловларсиз ўтказилади.

3. Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки 1993 йилнинг 1 декабридан бошлаб СССР Давлат банкининг 1991—1992 йиллар нусхасидаги қиймати 200, 500 ва 1000 рубль бўлган қоғоз пулларини муомалага чиқаришни тўхтатсин ҳамда корхоналар, бирлашмалар, ташкилотларнинг шу қийматдаги қоғоз пулларнинг кассалардаги қолдиқларини топшириш тартибини белгиласин.

4. СССР Давлат банкининг 1961—1992 йиллар нусхасидаги қиймати 1, 3, 5, 10, 25, 50 ва 100 рубль бўлган ғазна ва банк қоғоз пулларидан баравар тўлов воситаси сифатида чекловларсиз фойдаланиш борасида аввал белгиланган тартиб сақлаб қолинсин.

5. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Марказий банки ва Жамғарма банки аҳолининг омонатларидан «Сўм-Купонлар» бериш тартиби ва муддатлари тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсинлар.

6. Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки, Жамғарма банки, Молия вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари ушбу қарорнинг ижроси устидан қаттиқ назоратни таъминласинлар.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 22 ноябрь.

ТЎРТКЎЛ ШАҲРИ ФУҚАРОЛАРИГА

Азиз дўстлар!

Сизларни Тўрткўл шаҳрининг 120 йиллик тўйи билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Жайхун ва Сайхун дарё оралиғидаги ерлар Ватанимизнинг илк қадимий тарихи ва маданиятига бешик бўлган муқаддас маскандир. Бу ерларда яшаган аждодларимиз эрамиздан олдинги минг йилликлардаёқ мустаҳкам қўрғон ва шаҳарлар бунёд этганлар, деҳқончилик илмига асос солганлар, ташқи ёвлар ва табиий офатларни мардонавор енгишга қодир эканликларини намойиш қилганлар, дунёга машҳур олиму фуқароларни етказиб берганлар.

Қутлуғ ўтмиш анъаналарининг ворислари бўлган Сиз ва боболарингиз бунёд этан Тўрткўл ҳам ўзига хос тарих ва маданият, саноат ва халқ хўжалигининг барча тармоқлари ривож топа бошлаган шаҳардир. У азалдан илдизи бир бўлган туркий элнинг — ўзбек ва қорақалпоқ қавмларининг, бу ерда истиқомат қилаётган, барча миллатларнинг қондошлиги ҳамда тотувлиги тимсолидир. Бунда эл-элатни биродарлардек жипслаштирган ўзбеклар билан қорақалпоқлар бир дарёдан сув ичиб, бири ўлан, бири мақом айтиб, қуда-қудағай бўлиб, пойгаларда бири от эгарлаб, бири дастурхон тузаб, ҳаётнинг синовли довонларидан оға-инилардек ўтиб келмоқдалар.

Истиқлол нафасидан қад ростлаётган она-юртимизда бугун, эътиқодию касб-коридан қатъи назар, юзлаб миллат вакиллари елкама-елка туриб меҳнат қилмоқдалар, буюк келажагимиз пойдеворини яратмоқдалар. Ана шу катта саодатли хонадоннинг муносиб фарзандлари бўлган сиз тўрткўллик қадрдон биродарларим ҳам ўз шаҳрингизни мамлакатимизнинг замонавий, гўзал, янада гуллаб-яшнаган масканига айлантиришларингизга ишончим комил.

Барчангизга бу эзгу йўлда улкан зафарлар, сиҳат-саломатлик, бахт-саодат тилайман.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 23 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МИЛЛИЙ АВИАКОМПАНИЯСИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, учишда хавфсизликни таъминлаш ҳамда халқаро ҳаво қатновини йўлга қўйишдаги алоҳида хизматлари учун «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг учувчилари ва ҳаво кемаларига техник хизмат кўрсатиш ходимларига Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвони берилсин:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган транспорт ходими»

Асадов Анвар Ҳалимтоевич — 1-учиш отряди ИЛ—62 самолётининг штурмани

Лебедев Анатолий Степанович — 1-учиш отряди ИЛ—62 самолётининг бортрадисти

Тян Валерий Николаевич — авиакомпания бош директорининг ўринбосари

Бир гуруҳ ходимлар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Арапбоев Абдулла Рейимбоевич — учиш комплексининг директори

Атланов Виктор Владимирович — 1-учиш отряди 3-авиаэскадрильяси командирининг ўринбосари

Ли Анатолий Инсебович — учиш комплексининг бош штурмани

Луцук Владимир Остапович — 1-учиш отряди ИЛ—62 самолётининг командири

Солихонов Соибхон — 1-учиш отряди ИЛ—62 самолётининг штурмани

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 22 ноябрь.

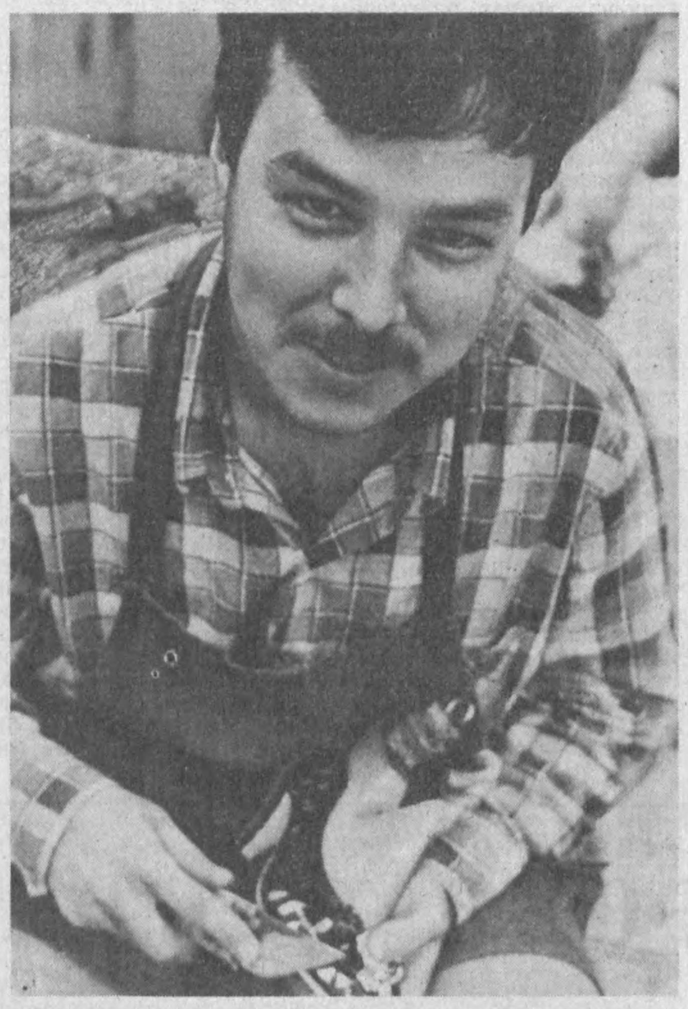

Нурулла Саматов ўн йилдан бери 1-пойабзал фабрикасида меҳнат қилади. У тайёрлаган маҳсулот ҳамиша сифатлилиги билан ажралиб туради.

СУРАТДА: Нурулла Саматов.

Виктор Багаев сурати.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг Фармони

ТОШКЕНТ ШАҲРИ МАДАНИЙ-ТОМОША МУАССАСАЛАРИ БИР ҚАТОР ЖАМОАЛАРИНИ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҚЛАРИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Қорақалпоғистон Республикасида Тошкент шаҳри маданияти кунларида фаол қатнашганликлари ва халқлар ўртасидаги дўстлик ва маданий алоқаларни мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшганликлари учун қуйидаги жамоалар Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Фахрий Ёрлиқлари билан мукофотлансин:

Ўзбек давлат «Ялла» вокал-чолғу ансамбли

М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси «Зарафшон» ансамбли

М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамбли

Ғафур Ғулом номидаги маданият уйининг «Гавҳар» фольклор-этнографик ансамбли.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси

У. АШИРБЕКОВ.

Нукус шаҳри, 1993 йил 19 ноябрь.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг Фармони

ТОШКЕНТ ШАҲРИ МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ НАМОЯНДАЛАРИНИНГ БИР ГУРУҲИГА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАХРИЙ УНВОНЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Қорақалпоғистон Республикасида Тошкент шаҳри маданияти кунларида фаол қатнашганликлари ва саҳна, рақс ҳамда вокал санъатини ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшганликлари учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

«ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРТИСТИ»:

Отажонов Ортиқ — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг солисти

Лутфуллаев Хайрулла — М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамблининг артисти

Ҳайитова Олмахон — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг солисти

Шукуров Аҳмаджон — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси «Зарафшон» ансамблининг бадиий раҳбари

Ёқубов Ғуломжон — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг солисти

Зокиров Фаррух — ўзбек давлат «Ялла» вокал-чолғу ансамблининг раҳбари

«ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ»:

Адамбоева Роза — М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамблининг рақосаси

Олимова Наргиза — «Шодлик» ансамблининг раққосаси

Жумёзов Нурилла — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг созандаси

Норбоева Элмира — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси «Зарафшон» ансамблининг артисти

Эгамбердиева Дилором Ўринбоевна — «Ўзбекфильм» киностудиясининг артисти

Ёқубов Эгамберди — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг созандаси

«ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ»:

Олимхўжаев Саид Ҳабибович — Тошкент шаҳар ҳокимлиги маданият ишлари бўйича бош бошқарма бошлиғи

Жалилов Шуҳрат Илҳомович — Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари

Қориёқубова Эмма — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси концерт гуруҳининг бадиий раҳбари

Эргашева Маъмура — М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамблининг бадиий раҳбари

«ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҚЛАРИ» БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Оқилова Вилоят Исаховна — «Зарафшон» ансамблининг балетмейстери

Жуманиёзова Нигора — М. Қориёқубов номидаги ўзбек давлат филармониясининг раққосаси

Рўзматов Эркин — М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамблининг созандаси

Ғаниева Жонон — М. Турғунбоева номидаги ўзбек давлат «Баҳор» ансамблининг артисти

Муҳиддинов Қўрқмас — Навоий номидаги давлат академик катта театрининг вокалист-солисти

Каримов Эргаш — Абдулла Қаҳҳор номидаги давлат сатира театрининг артисти

Аҳмедов Раҳим — Ўзбекистон рассомлар уюшмасининг раиси

Ёқубова Ойхон — Ғафур Ғулом номидаги маданият уйининг «Гавҳар» фольклор-этнографик ансамбли раҳбари.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси

У. АШИРБЕКОВ.

Нукус шаҳри, 1993 йил 19 ноябрь.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Когон ёғ-экстракция заводи истеъмолчиларга янги ҳосил чигитидан 13 минг тонна ёғ жўнатди. Корхонада ювиш воситалари ишлаб чиқарадиган жиҳозлар ўрнатилмоқда. Келгуси йилдан бошлаб бу ерда 20 тоннага етказиб кирсовун тайёрланади.

⊙ Наманган вилоятининг Поп туманида 28 километр узунликдаги янги канал қурилиши бошлаб юборилди.

⊙ Фарғонада шаҳар телевидениеси иш бошлади. Ҳафтада икки марта намойиш этиладиган кўрсатувлар дастуридан шаҳарнинг ижтимоий-сиёсий, маданий ва маърифий ҳаётидаги янгиликлар, ёшлар ижросидаги концертлар ўрин олган.

⊙ Республика марказий банки Андижон вилояти бошқармаси бўлимлари ва операция марказининг 19 командаси икки ой давом этган «Банк ва қонун» танловини якунлади.

⊙ Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг қарорига биноан Нукус давлат педагогика институтига қорақалпоқ адабиёти классиги Ажиниёз номи берилди. Келгуси йили Ажиниёз таваллудининг 170 йиллиги нишонланади.

⊙ Франция Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Жан Поль Везиан Андижонда бўлди. У вилоят марказининг диққатга сазовор жойларини, шу жумладан бунёд этилаётган «Боғи Бобур» маданият ва истироҳат боғини кўздан кечирди.

⊙ Тошкент доришунослик институтида «Доришунослик фани ва амалиётининг устувор йўналишлари» мавзуидаги икки кун давом этган илмий-амалий анжуман бугун ўз ишини якунлади. Анжуманда учта умумий ва юздан зиёд маърузалар эшитилиб, муҳокама қилинди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Кеча Москвада Шимолий Сибирь ва Узоқ Шарқ халқларининг иккинчи съезди очилди.

⊙ Душанба кунидан бошлаб Арманистон ҳудудида Россиянинг бир минг сўмлик, беш минг сўмлик ва ўн минг сўмлик қийматга эга бўлган пуллари билан муомала қилиш тўхтатилди. Бир вақтнинг ўзида 1993 йилги нусхадаги миллий драмлар муомалага киритилди. Бир драм 200 рублга алмаштирилади. Бор-йўғи 50 минг рублни алмаштириш кўзда тутилган.

⊙ Пул ислоҳоти муносабати билан Тожикистонда барча озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи кескин даражада кўтарилиб кетди. Бу озиқ-овқат маҳсулотларининг айримлари сотувдан ғойиб бўлди.

⊙ Молдовада рус маданияти кунлари ўтмоқда. У 27 ноябрга қадар давом этади.

⊙ Озарбайжонда нефть, нефть маҳсулотлари ва бошқа энергия манбаларининг нархи оширилди. Бир литр бензиннинг нархи унинг маркасига қараб 30 рублдан то 160—170 рублгача кўтарилди.

⊙ Кеча тунда яна 522 тожик қочоқлари Афғонистоннинг Шерхон-Бардан портидан Панж орқали ўз мамлакатлари ҳудудига йўналтирилди.

⊙ Самарада Россия Федерацияси Конституцияси референдумига тайёргарлик масалаларига бағишланган минтақавий кенгаш бўлди. Унда Россия Бош вазирининг ўринбосари Е. Гайдар сўзга чиқди. Кеча эса у Ульяновск самолётсозлари билан суҳбатлашди.

ХОРИЖДА

⊙ Қоҳирада Ливия илтимосига кўра Араб давлатлари лигаси кенгашининг мажлиси бўлди.

⊙ Бразилия ҳарбий-денгиз кучлари ўз атом сув ости кемасига эга бўлиши керак ва уни бунёд этиш ишлари Ғарб мамлакатлари томонидан сармоя чеклашлари ва технологик қисувларга қарамасдан давом эттирилиши лозим. Мамлакат ҳарбий-денгиз вазирлиги матбуот хизматининг душанба куни тарқатган хабарида шундай дейилади.

⊙ Бундан 30 йил муқаддам президент Жон Кеннеди отиб ўлдирилган Далласдаги (Техас штати) Дэйли майдони АҚШнинг «Тарих ёдгорлиги» деб эълон қилинди.

⊙ Жанубий Африка Республикаси Бош вазирининг Пекинга ташрифи чоғида Хитой Халқ Республикаси билан Жанубий Африка Республикаси ўртасида дипломатик муносабатларни тўла ҳажмда тиклаш тўғрисидаги битим имзоланди. Улар ўртасидаги муносабат 40-йилларнинг охирида узилган эди.

** Долзарб мавзу*

«СЎМ-КУПОН» ҒАЙРАТ КАМАРИНИ БОҒЛАМОҚДА

Марказий Осиё минтақасидаги икки йирик давлат банкирлари хавотир билан кутган воқеа содир бўлди — рубль макони таназзулга юз тутди. Сўнгги муддатга қадар ягона иқтисодий маконнинг сақлаб қолиниши тарафдори бўлиб келган Ўзбекистон ўз пулини жорий этишга мажбур бўлди. Айни пайтда юртимизга биздан олдин миллий валютасини муомалага киритган қўшни республикалардан совет рубллари оқими кириб кела бошлади. Бу пул сели дўконлар пештахтасидаги маҳсулотларни ювиб кетди, бозорларда нарх-навонинг кескин кўтарилишига ва ўз навбатида аҳолининг турмуш даражаси пасайиб кетишига сабаб бўлди. Қанчалик оғир бўлмасин, шуни айтишимиз керакки, айрим сабабларга кўра, республикамиз бошқа давлатлардан келаётган эски пуллар босқинидан ҳимояланa олмади. Бу ҳол қандай ва нима учун юз берди, бундан кейин нима бўлади! Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви раиси Файзулла Мақсуджонович Муллажонов билан суҳбатимиз шу хусусда бўлди.

— Узоқ йиллар давомида Россия ҳамда собиқ Иттифоқнинг бошқа давлатлари билан аҳил оила бўлиб яшадик ва рубль шу пайтга қадар ўртадаги дўстона муносабатлар йўлида хизмат қилди. Ягона пул бирлиги ёрдамида Россия Федерацияси ҳамда бошқа республикалар билан валютасиз ҳисоб-китоблар амалга оширилар, фуқароларимиз ўртасида пул алмашувисиз борди-келди йўлга қўйилган, республикаларга пул нақдиналари ўз вақтида етказиб берилар эди. Ўзбекистон шу пайтгача Россия ҳукумати ва Марказий банкининг пул-кредит сиёсатини мунтазам қўллаб-қувватлаб келди. Ўтган йилнинг октябрида Бишкекда республикамиз давлатлар раҳбарлари даражасида шу масала юзасидан битим имзолаган эди. Февраль ойида эса, давлатимизнинг олий ҳукумат доиралари Россия Федерацияси Вазирлар Кенгашининг раиси В. Черномирдин номига республиканинг рубль минтақасида қолиш хоҳиши битилган расмий ҳужжат йўллади. Россия ҳукумати бошлиғи мазкур ҳужжатга бу қарорни қўллаб-қувватлаши ҳақида имзо чекди. Масаланинг бундай дангал қўйилишига Россия Марказий банки раиси В. Геращенко ҳам қаршилик билдирмади. 19 мартда Россия делегацияси Тошкентга келди ва бу ерда Ўзбекистон Республикасида рублни муомалада қолдириш билан боғлиқ талаб ва ўзаро мажбуриятлар тўғрисида битим имзоланди.

Май ойида ҳамкорлар талабига биноан Ўзбекистон Республикасининг пул тизими ҳақида қонун қабул қилинди. Қонунда Россия Федерацияси Марказий банки муомалага чиқарган Россия рублидан Ўзбекистон Республикасининг расмий пул бирлиги (валютаси) сифатида фойдаланиш кўзда тутилган эди.

Ушбу қонунга биноан давлат раҳбарлари доирасида қарор қабул қилиниши лозим эди. 7 август куни Россия Федерацияси, Қозоғистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси раҳбарлари Россия Федерацияси ҳудудида 1961—1992 йилларда чиқарилган пул намуналарининг муомаладан олиниши муносабати билан баёнот имзоладилар. Бу ҳужжатда, хусусан, давлатларнинг пул-кредит сиёсати соҳасидаги мавжуд келишувларга амал қилиши, миллий иқтисодиётларнинг ўзаро боғлиқлиги, умумиқтисодий маконни сақлаб қолиш ва равнақ топтириш зарурлиги алоҳида таъкидланган, шунингдек, Ўзбекистон ва Қозоғистон Республикаларининг қатъияти ҳамда Россия Федерациясининг умумий пул тизимини яратишга розилиги эътиборга олинган эди. Ҳужжатда яна Россия Федерацияси, Ўзбекистон Республикаси ва Қозоғистон Республикаси ҳукуматлари ҳамда Марказий банкларига икки ҳафта ичида биргаликдаги янги пул тизимини яратишнинг принципиал ва техник масалаларини ўрганиш юзасидан махсус музокаралар ўтказиш ва янги пул тизими масаласини барча давлатлар парламентларида тасдиқлатиб олиш ҳам топширилган эди.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш лозимки, мазкур ҳужжатнинг 4-моддасида томонлардан бири ўз пулини муомалага киритар экан, у 1961—1992 йилларда чиқарилган пул намуналарининг бошқа мамлакатлар ҳудудига ўтишига йўл қўймаслик чораларини кўриши зарурлиги ҳам ёзилган эди.

Шу билан бирга Ўзбекистон Республикаси пул тизимини Россия Федерацияси пул тизими билан бирлаштириш тўғрисида ҳам битим тузилган эди.

(Давоми 2-бетда).

ХАЛҚИМИЗНИНГ УШАЛГАН ОРЗУСИ

** Мустақиллигимиз мевалари*

⊙ Президентимиз Ислом Каримов, ҳукуматимиз томонидан мустақиллигимизни мустаҳкамлаш йўлида собитқадамлик билан ва қатъий ўз йўлимиздан бораётганимиз нақадар тўғрилигини ҳаётнинг ўзи кўрсатмоқда. Зеро, ўтган икки йил ичида юз олтмишдан ортиқ мамлакат билан дипломатик алоқалар ўрнатдик, миллий қадриятларимиз акс этган байроғимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти узра ҳилпирамоқда, мадҳиямизнинг жарангдор овози жаҳон бўйлаб таралмоқда. Миллий валютага ўтишда ҳам эртани ўйлаб «етти ўлчаб бир кесган» ҳолда ўз йўлимиздан бормоқдамиз — чиқарадиган пулимиз бақувват ва қадрли бўлиши учун «Сўм-Купон»ларни жорий этдик.

Мана, Мустақил республикамиз фуқаролари миллий «Сўм-Купон»лардан ўз маошлари, нафақа пулларини ҳам олдилар. Янги «Сўм-Купон»ларга «Ўзбекистон» деб ёзилганлиги, гербимиз ва тарихий обидаларимизнинг кўриниши акс этгани ҳар бир юртимиз фуқаросини мағрурлантиради. Унинг қадр-қиймати ошиб боради. Буни суҳбатдошларимиз фикрларидан ҳам тўла англайсиз.

⊙ Расулмат НУРИЛЛАЕВ, нафақахўр, уруш ва меҳнат фахрийси:

— Ўттизга яқин невараларим, фарзандларим бор. Ёшим етмиш еттига етди. Баъзан ўйланиб туриб, бахтли инсон эканлигимга тўла амин бўламан. Зеро, икки йилдирки, мустақиллигимиз кўз ўнгимда бўй кўрсатмоқда. Шунингдек, мендек бир кексага миллий пулимизни кўриш бахти ҳам насиб этди. Буни қарангки, 96 минг «Сўм-Купон» нафақа олдим. Давлат тилидаги сўзлар битилган янги «Сўм-Купон»ни олганимда тўғриси, кўзларимда ёш қалқди. Албатта, бу севинч ёшлари эди. Эл-юрт тинчлиги, осойишталигини таъминлаётган, иқтисодиётимизни барқарорлаштираётган давлатимиз раҳбарларидан мингдан минг миннатдорман.

⊙ Роза МАМБЕТОВА, «Ёшлик» тикувчилик фабрикаси назоратчиси:

— Ишчи учун шарафли меҳнати ва унинг эвазига оладиган маоши қанчалик қадрли эканлигини яхши биласиз. Яқинда янги пулимиздан аванс олдик. Мустақил республикамиз герби туширилган «Сўм-Купон»ларни олган сафдошларимизнинг ҳаммаси бениҳоя шод бўлишди. Негаки, Россия пулининг қадр-қиймати кун сайин тушиб бораётгани кейинги пайтларда бу ҳол ҳар бир ишчини, хизматчини ташвишлантираётган эди. Энди эса ўз пулимизга ҳам эга бўлдик. Биз меҳнаткашлар ишонамизки, миллий пулимиз қадри ўз ўрнини албатта топади. Республикамиз иқтисодий томондан ҳам баркамол давлатга айланади. Зотан, бозорларимиздаги нарх-наво ҳам анча арзонлашиб қолди. Эртага бозорларимиз, дастурхонларимиз янада тўкин бўлишига аминмиз.

⊙ Холида ҚОСИМОВА, Тошкент шаҳар тиббий кўрикдан ўтказиш поликлиникаси ҳамшираси:

— Иккита фарзандим бор. Барнохон — Тошкент муаллимлик институти талабаси. Шукуржон алоқа коллежида ўқийди. Улар миллий пулимиз — «Сўм-Купон»лардан стипендияларини олиб уйда мендан суюнчи сўрашди. Улар шу куни қанчалик хурсанд бўлишганлигини сўз билан таърифлаш қийин. Ўзим ҳам куни кеча аванс олдим. Энди ўйласам, фарзандларим ўз миллий пулимизнинг чиққанлиги, биз ҳеч кимдан, ҳеч қандай давлатдан кам эмаслигимизни тушуниб етиб, шодон бўлишган экан.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ ёзиб олди.

РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ СУДИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг пленуми бўлди. Унда пул ислоҳоти амалга оширилаётган ҳозирги шароитда нақд пулларни ғайриқонуний равишда республикага олиб келиш ва товар-моддий бойликларни четга олиб чиқиш билан боғлиқ жиноятларга амалдаги қонунга биноан қатъий жазо чораларини қўллаш масаласи кўрилди. Қуйида пленумнинг мазкур масала юзасидан қарори эълон қилинмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди пленумининг қарори

РЕСПУБЛИКАДАН ТАШҚАРИГА ТОВАР-МОДДИЙ БОЙЛИКЛАРНИ ОЛИБ ЧИҚИШ ВА РЕСПУБЛИКАГА НАҚД РУБЛЛАРНИ ОЛИБ КЕЛИШ ТАРТИБЛАРИНИ БЕЛГИЛОВЧИ ҚОНУНЛАРНИ ҚЎЛЛАШ ТЎҒРИСИДА

Пленум пул ислоҳоти амалга оширилаётган шароитда республика ҳудудига 1961—1992 йиллар нусхасидаги нақд рублларни ғайриқонуний равишда олиб келиш, товар-моддий бойликларни четга олиб чиқиш тартибларини бузиш жамият учун катта хавф туғдиришини, иқтисодиётга ва фуқароларнинг манфаатларига жиддий зарар етказишини таъкидлайди.

Суд амалиётини ўрганиш терговорганлари ва судлар кўп ҳолларда қайд этилган ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни назарда тутувчи амалдаги қонунларни тўла равишда қўлламаётганини кўрсатди. Кўпинча ана шундай жиноий ишларнинг ташкилотчилари, ёрдамчилари, уларга имконият яратиб берган, божхона чегараси орқали нақд рублларни, наркотик воситаларни, қуролларни олиб келишнинг, товар-моддий бойликлар четга олиб чиқиб кетилишининг олдини олиш чорасини кўрмаган мансабдор шахслар жазоланмасдан қолмоқда. Иш ва материалларни кўриб чиқишда сансоларликка йўл қўйиш, айбдорларга нисбатан асоссиз равишда енгил жазо тайинлаш ҳоллари ҳам мавжуд. Пленум қарор қилади:

1. Судларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 12 ноябрдаги 550-сон «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида баравар тўлов воситаси сифатида «сўм-купон»ларни муомалага киритиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ 1961—1992 йиллар нусхасидаги нақд рублларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб келиш тақиқлангани тушунтирилсин. Ушбу норматив актни бузишни валюта операциялари тўғрисидаги қоидаларни бузиш деб баҳолаш ва Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 78—1-моддаси билан квалификациялаш лозим.

Шу қарор билан нақд рублларнинг муомалада бўлиши ва уни фуқаролардан қабул қилиш тартиби белгиланган. Банк муассасалари, савдо, корхона ва ташкилот ходимлари томонидан бу тартибларни бузишни ҳам жиноят кодексининг қайд этилган моддасига биноан, зарур ҳолларда мансабдор шахс томонидан ўзининг хизмат мансабини суиистеъмол қилиш деб баҳолаш керак.

Ушбу туркумдаги ишларни кўришда судлар айбдор мансабдор шахсларни товар-моддий бойликларни тасарруф қилиш билан боғлиқ мансабни эгаллаш ҳуқуқидан маҳрум этиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиши шарт.

2. Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 179—2-моддаси товар-моддий бойликларни республикадан олиб чиқиш борасида белгиланган тартибни бузганлик учун татбиқ этилиши тушунтирилсин.

Товар-моддий бойликларни Ўзбекистон Республикасидан ташқарига олиб чиқиш тартиби тегишли ҳукумат қарорлари ва божхона қоидалари билан ўрнатилади. Шу сабабли тергов органлари ва судлар ҳар бир иш бўйича маҳсулотларни четга олиб чиқишнинг қайси қоидаси бузилганини аниқлашлари лозим.

Жиноят-процессуал қонунларга мувофиқ тергов органлари ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётган товар-моддий бойликлар олинган манбааларни ва қандай мақсадда олинганини синчиклаб текшириб аниқлашлари шарт. Агарда бу бойликлар талон-торож қилиш натижасида ёки бошқа жиноий йўл билан олинган ёинки товарлар келажакда чайқовчилик қилиш мақсадида олинган бўлса, айбдор шахсларнинг ҳаракатларини 179—2-модда ва Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг тегишли моддалари йиғиндиси билан баҳолаш лозим.

3. Товар-моддий бойликларни республикадан ташқарига олиб чиқиш тартибларини бузиш тўғрисидаги ишларни тергов қилишда ва судда кўришда бундай ҳуқуқбузарликларни содир этишга алоқаси бўлган барча шахсларни аниқлаш зарур. Жиноятларга йўл қўйган, шунингдек уларни олдини олиш чораларини кўрмаган мансабдор шахслар хизмат мансабини суиистеъмол қилганлик ёки хизматига совуққонлик билан қараганлик учун жавобгарликка тортилиши керак. Товар-моддий бойликларни республикадан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётганини билгани ҳолда транспорт воситаси билан таъминлаган мансабдор шахснинг ҳаракатлари шу жиноятда иштирокчи тариқасида баҳоланиши лозим.

Маҳсулотларни ғайриқонуний равишда республикадан ташқарига олиб чиқишда фойдаланилган фуқароларнинг транспорт воситалари жиноят қуроли сифатида мусодара қилиниши керак.

4. Ўзбекистон Республикасининг божхона қонуни қабул қилгунга қадар республикага товар-моддий бойликларни ва пул маблағларини олиб келиш ва олиб чиқиш тартибларини белгиловчи Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 10 августдаги «Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасини ташкил этиш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикасида ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, хорижий сармояларни жалб этиш ва ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида» 1992 йил 24 июлда қабул қилинган фармонларига, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишларига, маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодексга амал қилиш лозимлиги судларга тушунтирилсин.

СССР божхона кодекси ва «Божхона тарифлари тўғрисида»ги СССР қонуни қоидаларининг Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид бўлмаган қисмлари судлар томонидан қўлланилиши мумкин.

5. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодекснинг 233—1, 244-моддаларига мувофиқ 166—2-моддада (товар-моддий бойликларни олиб чиқиб кетишнинг белгиланган тартибини бузиш) ва 209-моддада (божхона қоидаларини бузиш) назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар, бу ҳуқуқбузарлик фуқаро ёки юридик шахс томонидан бузилганидан қатъи назар, божхона органлари томонидан кўрилади.

Шу муносабат билан корхона, муассаса ёки ташкилот томонидан содир қилингани қайд этилган ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги маъмурий ишлар судларга тегишли эмас ва божхона органлари томонидан кўрилиши лозим. СССР божхона кодексининг 118-моддаси, бу ҳолатда, Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид бўлгани сабабли қўлланилмайди.

6. Республика ҳудудига 1961—1992 йиллар нусхасидаги нақд рубль пул намуналарини ғайриқонуний равишда олиб келиш, товар-моддий бойликларни четга олиб чиқиш катта хавф туғдиришини эътиборга олиб, судлар бу ҳуқуқбузарликлар ташкилотчиларига ва унинг ашаддий иштирокчиларига қонунда назарда тутилган қатъий жазо чораларини қўллашни таъминлашлари керак.

7. Қорақалпоғистон Республикаси Олий суди, вилоят судлари, Тошкент шаҳар суди тегишли суд назоратини таъминлаши, ушбу тоифадаги ишлар бўйича суд амалиётини доимий равишда таҳлил этиши, йўл қўйилаётган камчиликларнинг олдини олиш чораларини кўриши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди раиси

У. МИНГБОЕВ.

Пленум котиби, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг аъзоси

И. ТУРСУНБОЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲОКИМЛИКЛАРИ, МАҲАЛЛА ҚЎМИТАЛАРИ ВАКИЛЛАРИ ВА ОТА-ОНАЛАР ЖАМОАТЧИЛИГИНИНГ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАР ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРИГА

МУРОЖААТИ

Азиз фарзандларимиз!

Сизларга ота-оналарингиз, қариндош-уруғларингиз номидан мурожаат қиляпмиз. Чунки сизнинг тимсолингизда биз она юртимиз — мустақил демократик Ўзбекистоннинг ҳақиқий ҳимоячиларини кўрамиз.

Яқинда Ўзбекистон халқи ўз Ватани мустақиллигининг икки йиллигини тантанали равишда нишонлади. Бу — мислсиз тарихий воқеадир. Ўзбекистон маънавий қадриятларни қайта тиклаш, иқтисодий, сиёсий, ижтимоий соҳаларда туб ўзгаришлар даврига қадам қўйди. Ватанимизнинг халқаро майдондаги одимлари кундан-кунга ишонч касб этмоқда, унинг жаҳон ҳамжамиятидаги эътибори тобора ортмоқда.

Азиз ҳимоячиларимиз!

Ҳаммамизнинг энг катта бахтимиз шуки, қадимий ўзбек заминида турли миллат вакиллари тинч ва тотув ҳаёт кечириб, меҳнат қилмоқдалар. Айрим давлатларда сиёсатчилар ҳокимият талашиб, инсон қони тўкилаётган бир пайтда бизнинг мамлакатимиз бунёдкорлик йўлидан шахдам одим отмоқда. Зиммасига муқаддас ўзбек тупроғида яшаётган кишиларнинг тинчлиги ва осойишталигини ҳимоя қилишдек шарафли вазифа юкланган навқирон Қуролли кучларимиз вакиллари бўлмиш сиз, азиз фарзандларимизга умид кўзимизни тикканмиз!

Сизларни жонажон Ватанингизни ёниқ меҳр билан севишга, қисмлар ва бўлинмаларнинг жанговар тайёргарлигини, ҳарбий интизомни янада мустаҳкамлашга ва профессионал тайёргарлик савиясини оширишга даъват этамиз.

Биз ҳарбий қисмлар ва бўлинмалар командирларига мурожаат қилиб, уларни ҳарбий хизматдаги ёшларни тарбиялашда ўзбек халқи ҳамда мустақил давлатимизда истиқомат қилаётган бошқа халқларнинг бой анъана ва урф-одатларидан кенг фойдаланишга даъват этамиз. Қўл остингиздаги аскарларга нисбатан талабчанлик билан бир қаторда ғамхўрликни ҳам намоён қилинг, уларнинг ҳар бирида бир инсонни кўринг. Бу — ҳарбий жамоаларда соғлом маънавий-ахлоқий муҳитни вужудга келтиради.

Биз сизларга мурожаат қиламиз, азиз фарзандларимиз. Матонатли бўлинглар, ҳарбий ҳунарни ўрганишдан толманглар, командир ва бошлиқларингизга, бир-бирингизга ҳурмат-эътибор билан муносабатда бўлинглар. Ватанингизга муносиб тарзда, шараф билан хизмат қилинглар. Турмушдагидек, ҳарбий хизматда ҳам қийинчиликлар, машаққатлар бўлади, албатта. Ҳақиқий мард кишилар бу қийинчилик ва машаққатларни буюк аждодларимиз сингари мардона енгиб ўтади.

Биз сизларга ишонамиз, азиз фарзандларимиз ва ака-укаларимиз. Бизнинг умид кўзларимиз сизларга қадалган. Буни ҳеч қачон унутманглар, азизларимиз! Барчамизнинг мақсаду вазифамиз битта — Ватанимиз Ўзбекистон Республикасининг янада гуллаб-яшнашига ўз ҳиссамизни қўшишдан иборат.

Биз кўплаб меҳнат ва ҳарбий жамоалар, жамоатчиликнинг Қуролли кучлар кунини таъсис этиш ҳақидаги ташаббусини тўла қўллаб-қувватлаймиз, шунингдек, сизлар мардона меҳнатингиз билан Ватанимизнинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшишингизга ишончимиз комил!

Мурожаат 1993 йил 14 ноябрь куни вилоятлар вакилларининг Ўзбекистон Республикаси Қуролли кучлари сафлари билан учрашувида қабул қилинган.

Фарғона воқеалари қайта такрорланмайди

ҒИРРОМ СИЕСАТЧИЛАР БУНГА АСЛО УРИНИБ, ОВОРА БУЛМАСИНЛАР

Мустақил Ўзбекистон ўзининг ташқи сиёсатдаги бош йўлини аниқлаб олган. Бу йўл — барча мамлакатлар, жумладан Россия билан ҳам дўстона, тинчлик-тотувлик муносабатлари йўлидир. Республикамиз билан Россия Федерацияси ўртасидаги иқтисодий, сиёсий, маданий ҳамда мудофаа масаласи бўйича алоқалар ҳар икки мамлакат учун ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Масалага жиддий, масъулият билан қарайдиган сиёсатчилар буни тушунади. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон билан Россия ўртасида давлат раҳбарлари иштирокида ҳам, бошқа доираларда ҳам ҳар томонлама алоқаларни мустаҳкамлашга доир доимий мулоқотлар бўлиб турибди. Шундай бир шароитда Россия ташқи ишлар вазири А. Козиревнинг яқинда Тошкентга қилган сафари, унинг бу сафардан мақсади хусусида айрим электрон оммавий ахборот воситалари тарқатган ахборот кишини ўйга толдиради.

Хўш, А. Козирев 15 ноябрь куни Тошкентга нима мақсадда келган эди? Бу сафар тўғрисида миш-мишлар кўпайиб кетди. Бу миш-мишларнинг тарқалишига, айниқса, «Останкино» телеканали билан «Маяк» радиостанцияси катта ҳисса қўшишди. Улар тарқатган хабарларга қараганда, А. Козирев Тошкентга фақаттина Россияга кетиш истаги билан яшаётган русийзабон аҳолини ҳимоя қилгани келган эмиш. Гўё русийзабон аҳоли Тошкентдаги Россия элчихонасининг турумини бузаётган эмиш-у, А. Козирев Тошкентга Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан шу масалани муҳокама қилгани келган эмиш.

Миш-мишлар, майли, ўз йўлига, Ҳақиқий, расмий ахборотга мурожаат қилайлик. Шу ўринда А. Козиревнинг «Правда Востока» газетасининг ўтган сонида босилган «Россия — Ўзбекистон: келажакдаги ҳамкорлик йўли» материалида келтирилган баёнотини эслатиб ўтишга тўғри келади. Бу баёнотда русийзабон аҳолининг тақдиридан ташвиш, бундай ташвиш учун асос бўладиган гапнинг ўзи йўқ.

Тошкентга келиши билан А. Козирев мана бундай деди:

— Тошкентга келишдан мақсадимми? Ўзбекистоннинг, Президентингиз Ислом Каримовнинг бу минтақада, Россия билан алоқаларда, ҳатто айтган бўлардимки, халқаро майдонда тутган ўрни очиқ-ойдин кўриниб турибди. Бу сафардан мақсадимиз анъанавий алоқаларни янада мустаҳкамлашдан иборат. Мен Президентдан (Б. Н. Ельциндан — таҳририят) келажакда Тошкент билан ҳамкорликни янада ривожлантириш хусусида аниқ топшириқ олганман.

Тошкентдаги сафари тугаб, Алматига учиб кетиши олдидан А. Козирев ўзининг Ислом Каримов ва республиканинг бошқа раҳбарлари билан музокаралари ўзаро ҳамкорликнинг ҳар икки томонга маъқул шаклларини топиш, шунингдек, 1992 йил май ойида тузилган мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани амалга ошириш борасида сиёсий, иқтисодий, молиявий, маданий жиҳатдан қилинажак ишлар хусусида борганини айтди. Бу шартноманинг олтинчи моддасида турли соҳалардаги умумий манфаатларга оид икки томонлама битимлар ишлаб чиқиш кўзда тутилган. Айниқса, мамлакатларимиз миллий валютаси алоҳида бўлганидан кейин молиявий масалаларга аниқлик киритишга эҳтиёж туғилди.

Андрей Козиревнинг гапидан Россиянинг бу масала бўйича тутаётган йўли унчалик тўғри эмаслиги, бу йўлнинг танқид қилса бўладиган томонлари бор экани англашилиб турарди. Сўнгра у МДҲнинг жанубий чегарасини биргаликда ҳимоя қилиш, Тожикистон раҳбариятига мамлакатда тинчлик ва барқарорликни ўрнатиш хусусида кўмаклашиш ва бу мамлакат халқига ёрдам кўрсатиш масалалари муҳокама қилинганини гапирди. Музокараларда Ислом Каримов БМТ Бош ассамблеяси сессиясида ўртага ташлаган ташаббусларни ҳисобга олган ҳолда, БМТ доирасида ҳамкорлик қилиш, шунингдек, МДҲ доирасидаги қўшма ташаббуслар муҳокама қилинган.

Андрей Козирев яна бундай деди:

— Музокараларда русийзабон аҳоли билан боғлиқ масалалар ҳам анча ўрин олди. Аммо шуни айтишим керак-ки, биз бу масала юзасидан босиқлик билан фикр юритдик. Президент (Ислом Каримов — таҳририят) Ўзбекистонда ҳеч қачон русийзабон аҳолига қарши қаратилган давлат сиёсати бўлмайди, деди. Демак, биз бу масаланинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашимиз лозим. Шартномада, хусусан, унинг олтинчи моддасида бу масалага алоҳида тўхталганмиз. Бундан кейинги музокараларимиз ҳам шу йўлда бориши керак.

Россия ташқи ишлар вазирига муҳожирлик сиёсати масалаларини ишлаб чиқишга қандай қарайсиз, деган савол берилганида, у шундай жавоб қилди:

— Ҳа, бу масала ҳам муҳокама қилинди. Олдин айтганимдек, шартноманинг олтинчи моддаси ҳуқуқий муҳофаза, консуллик хизмати ва муҳожирлик масалалари бўйича кафиллик бера оладиган битимлар тузилишини назарда тутади. Битимлар лойиҳаси анча олдин тайёрланган, мутахассислар гуруҳини тузиб, ишни тезлатишга, хуллас, масалани муайян тарзда ҳал қилишга келишиб олганмиз.

(Турли талқинларга чек қўйиш мақсадида А. Козиревнинг гаплари диктофондаги ёзув бўйича келтириляпти.)

Хўш, А. Козиревнинг юқорида келтирилган сўзларида нима ҳақида гап боради? Гап иккала томонни қизиқтирадиган жуда кўп масалалар хусусида боради. Бу масалалардан бири — иккала мамлакатнинг ҳам турар жойини ўзгартирмоқчи бўлган фуқароларини, хусусан, Ўзбекистоннинг Россияга кетмоқчи бўлган русийзабон аҳолисини ҳуқуқий асос билан таъминлашдир.

Бу масала — ҳақиқатан ҳам долзарб, нафақат Россия билан Ўзбекистон, балки барча мамлакатда юзага чиқаётган, ҳал қилиниши лозим бўлган масала, албатта. Чунки одамларнинг бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юриши — табиий жараён. Кўчишнинг турли сабаблари бор: кимдир иш қидириб, кимдир қариндош-уруғига яқинроқ бўлай деб, кимдир эса — шунчаки, ҳойи-ҳавас туфайли кўчади. Буюк ёзувчи Эрнест Хемингуэй гоҳ Парижда, гоҳ Мадридда, гоҳ Римда, гоҳ Найробида, гоҳ Кубада яшади, аммо бундан ҳеч ким АҚШда инглиззабон аҳоли оғир аҳволга тушиб қолди, деган хулосага келгани йўқ.

Бироқ, ҳақиқат юзасидан шуни ҳам айтиш керакки, аҳолининг кўчиши камайишини эмас, аксинча, кўпайишини истаётган кишилар ҳам йўқ эмас. Бизни рубль маконидан суриб чиқаришнинг ўзиёқ кўп нарсаларни ойдинлаштириб турибди.

Хуллас, у жойдан бу жойга кўчиш жараёни илгари ҳам бўлган, бундан кейин ҳам бўлади. Шундай экан, ёш мустақил давлатлар, хусусан, Россия билан Ўзбекистонда ҳам аҳолининг кўчиш жараёни билан шуғулланадиган ташкилотлар тузилиши, дунёнинг ҳар бир мамлакатида бўлгани каби, бу жараённинг ҳуқуқий масалалари ҳал қилиниши лозим. Бундай ташкилотларни тузиш ва ҳуқуқий масалаларни ҳал қилишнинг энг такомиллашган усули — ўзаро келишув ва маслаҳатлардан иборат.

А. Козиревнинг Тошкентда айтган гапларига қараганда, унинг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан музокараларида бу масалалар айнан шу тахлитда муҳокама қилинган. Демак, «Останкино» ва «Маяк» кўтараётган шов-шувларга ўрин йўқ. Бу кўрсатув ва эшиттиришларнинг гапи миробнинг сув ўлчаётганини кўриб, оламни сув оларкан, дея ваҳима қилишга ўхшаб кетади.

Шуни очиқ-ойдин айтиш керакки, Ўзбекистонда қочқинлар муаммоси йўқ. Кўчиш — ҳаёти таҳлика остида қолган одамларнинг қочиши ёки миллий хусусиятлар туфайли қувғин эмас. Республикамиз Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон қадриятлар ичида энг улуғлари — инсон, тинчлик ва миллий тотувлик, ўз фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришига асосий аҳамият беришини айтишдан чарчамайди. Шунинг учун миллатидан қатъий назар — ҳамма бир. Бу фикр — Конституциямизда ҳам қайд этилган бўлиб, турмушда ҳам изчил амалга ошириляпти.

Русийзабон фуқароларнинг камситилиш ҳоллари йўқ. Республикамизда истиқомат қилаётган ўзбеклар ҳам, руслар ҳам, украинлар ҳам, татарлар ҳам, яҳудийлар ҳам, тожиклар ҳам, арманилар ҳам, немислар ҳам ва бошқа барча миллат вакиллари бир-бирига оға-ини деб қарайди. Ўзбекларнинг илдизи узоқ асрларга кетадиган, Улуғ Ватан уруши даврида айниқса яққол намоён бўлган бағрикенглиги, меҳрибонлиги, меҳмондўстлиги бугунги кунга келиб камайиб қолгани йўқ.

Таҳририятимизда мана бундай воқеа юз берди. Ходимимиз бир халта шафтоли кўтариб келди. «Қанчадан олдингиз?» деб сўрадик. «Ҳаммасини бир дона сигаретга олдим», деди у. Олдинига ҳазиллашаяпти, деб ишонмадик. У бўлган воқеани гапириб берди. Тошкентнинг чекка бир маҳалласидан қайтаётган экан. Деворидан кўчага осилиб турган шафтолига қараб, маҳлиё бўлиб қолибди. Уни кузатиб турган уй эгаси, ёш йигит: «Олинг, отахон, узиб енг», дебди. Ҳамкасбимиз шафтолидан узиб ебди. Йигит ҳам олдига чиқибди. У ёқ-бу ёқдан гаплашиб ўтиришибди, чекишибди. «Уйга кирамиз, отахон, чой ичамиз», дебди йигит. «Бошқа пайт кираман, ҳозир ишга шошяпман», дебди ҳамкасбимиз. Йигит: «бўлмаса шошмай туринг», дебди-да, уйга кириб кетибди ва... бир халта шафтоли кўтариб чиқибди...

Бу бир арзимаган гапга ўхшаб кўринади. Аммо «Останкино» билан «Маяк»даги ҳамкасбларимизга алоҳида айтиб қўйишимиз керакки, бизнинг ҳамкасбимиз рус, унга шафтоли бериб юборган йигит ўзбек эди.

Мана, бошқа бир мисол. Бу воқеа иштирокчилари сохта ташвиқотга ўхшаб кетмаслиги учун фамилияларини ошкор қилмаслигимизни сўрашди. Бироқ қизиққан кишиларга айтиб қўйишимиз мумкин: уларнинг фамилияси таҳририятда бор.

Хуллас, қулоқ солинг. Тошкент туғуруқхоналаридан бирида иккита чақалоқ туғилади. Марина қиз туғади, Зулфия — ўғил. Туғилиш жараёни оғир кечади — Зулфиянинг юраги бардош бермайди...

Марина ўйлаб ўтирмасдан ўзининг қизи Анастасия билан бирга Зулфиянинг ўғли — Набини ҳам эмизаверади. Кейин туғуруқхонадан уйига олиб кетади. Ҳозир чақалоқлар тўрт ойлик бўлди. Бундай воқеаларни Ўзбекистонда ҳар куни минглаб кузатиш мумкин. Ўзимизнинг ҳам ўзбеклардан дўстимиз кўп. Республикадаги ҳар уч оиладан бири бошқа-бошқа миллат вакилларидан иборат.

«Правда Востока» газетасида Темур Низаев ишлайди. Унинг отаси — тожик, онаси — рус. Хотинининг отаси — ўзбек, онаси — татар. Хўш, уларнинг ўғли қайси миллатга мансуб? Умуман, бу савол қаёқдан пайдо бўляпти?

Айрим одамлар учун жўнгина ўзбеклар, биз учун эса — дўст, ўртоқ, устоз, шогирд, қариндош бўлган одамларнинг бошқалар билан дўстона, тотув яшай олмаслиги тўғрисидаги фикр хаёлга ҳам келмайди. Бу фикрни тушунмаган одам, умуман, ҳаётда ҳеч нарсанинг фарқига бормайди, деб ўйлаймиз. Ўзбекистондан кетмоқчи бўлган русийзабон кишилар Россия элчихонасини «ишғол қиляпти», деб ваҳима кўтараётганлар нимани тушунади, деб ўйлайсиз? Одамларнинг элчихонага мурожаат қилиши, хусусан, кўчиш масаласида ҳам мурожаат қилиши — табиий ҳол. Бунинг нимаси ёмон экан? Яқинда ҳаммамиз ягона мамлакат фуқаролари эдик. Ҳозир вазият ўзгарди. Россиядан чиққан кўп киши ўзига: «Мен Россия учун кимман?» «Бундан кейин Россия билан қандай алоқада бўламан?», «Қандай қилиб Россияга борсам экан?» деган саволларни бериши табиий.

Одамларнинг бу масалаларни ҳал қилишига кўмаклашиш, умуман бу мураккаб муаммони тезроқ ечиш учун, А. Козирев Тошкентдан жўнаб кетаётиб айтганидай, икки томонлама битимларни ишлаб чиқишни тезлаштириш, муаммони муайян тарзда ҳал қилиш зарур.

Бу масала атрофида ўринсиз шов-шув кўтариш, уни сунъий тарзда бўрттириш эса ҳеч қандай яхшиликка олиб келмаслигини унутмаслик лозим.

Хўш, А. Козиревнинг Тошкентга сафари натижаси сифатида кўтарилган бу шов-шувдан мақсад нима? Ундан ким манфаатдор? Бу шов-шувдан бошқалар эмас, биринчи навбатда Ўзбекистондаги русийзабон аҳолининг ўзи ютқазади. Шуни ҳам унутмаслик керакки, русийзабон аҳоли мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни таранглаштиришдан ҳеч қандай манфаатдор эмас.

Эҳтимол, бошқа мамлакатга қарашли дипломатик идора фаолиятини баҳолаш унчалик одобдан эмасдир, аммо шу ўринда Россия элчихонаси олдида одамларнинг навбат кутиши масаласи — шу дипломатик идора ходимларининг иши эканини айтиб ўтишга тўғри келади. Қабулга келган одамларни ўз вақтида рўйхатга олиб, маслаҳат бериш вақтлари аниқ белгилаб қўйилса, одамлар қачон элчихона ходимлари назарига тушарканмиз, деб бу ерда уймалашмас, бу масала юзасидан шов-шув ҳам кўтарилмас эдими...

Элчихонага келган одамларни санаб, бу ерга ҳар куни қанча одам келганини қайд этишдан ташқари, уларга икки дўст мамлакатнинг сиёсатини, бу мамлакатларнинг жуда кўп манфаатлари умумий эканини ҳам тушунтириб бориш лозим эмасми? Назаримизда, элчи бошлиқ катта дипломатик гуруҳнинг асосий иши шундан иборат бўлиши лозим.

Одамлар Ўзбекистондан кетаётганигина йўқ, келяпти ҳам. Шу йилнинг ўн ойи мобайнида республикага 50 минг одам келгани қайд этилган. Келаётганлар ўзбеклargina эмас (шуни алоҳида таъкидлаш керакки, кетаётганлар орасида ҳам ўзбеклар талайгина — бу ҳол республикада одамларнинг кўчиши «миллий» белгиси билан ўлчанмаслигидан далолатдир), руслар, қозоқлар, украинлар, белоруслар, корейслар ҳамдир.

Ўзбекистонда яшаш осонроқ ва хавфсизроқ экани туфайли кейинги пайтда Россиядан қайтиб келган одамлар сони маълумми? Афсуски, ҳеч ким бунинг ҳисоб-китобини қилгани йўқ. Бироқ биз жуда кўпчилик қайтиб келаётганини биламиз. Улар орасида руслар ҳам, бошқа миллат вакиллари, месхети турклари ҳам бор.

Россия ташқи ишлар вазирининг Ўзбекистонга сафари тўғрисида нотўғри ахборот бериб, шов-шув кўтарганлар тан оладими-йўқми, уларнинг бу иши ҳам, Москвадаги кўпчилик оммавий ахборот воситаларининг Ўзбекистонга қарши қаратилган «холис» хабарлари сингари, ўзбекларгагина эмас, русларнинг ўзига ҳам қарши қаратилган ишдир.

Бу сиёсий қўғирчоқ театрида ҳеч кимга кўринмай, ип тортиб қўғирчоқ ўйнаётганларни Ўзбекистондаги русларнинг аҳволи қизиқтираётгани йўқ. Улар ўзбекларнинг ҳам ғамини еяётгани йўқ, албатта. Уларнинг асосий мақсади — Ўзбекистондаги осойишта вазиятни бузиш, анъанавий ва қудратли ҳамкоримиз Россия билан алоқаларни издан чиқаришдан иборат.

Мана шунинг учун ҳам, республикада миллий низо туғдириш мақсадидагина улар «рус картаси»ни ўртага ташлаяпти. Бу ғирром ўйин туфайли Ўзбекистонгина эмас, Россия ҳам жабр кўриши мумкинлиги билан уларнинг иши йўқ. «Инсон қони сув эмас», деган эски, доно ақидани улар ё билмайди, ё унутиб қўйишган.

Ниҳоят, сўнгги гап. Биз ҳеч нарсани жўнлаштирмоқчи эмасмиз. Муаммо ҳаммага етиб ортади. Аммо шу туфайли вазиятни сунъий тарзда таранглаштириш, одамлар юрагига ғулғула солиш шартми? Сиёсатчиларнинг донолиги уларнинг одамлар эҳтиросини ловуллатишда эмас, бу эҳтирос оловини ўчиришида намоён бўлади. Биз бир нарсани аниқ биламиз: Ўзбекистон шу пайтгача миллатидан қатъи назар ўз фуқароларига Ватан, байналмилал республика бўлиб келган, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Истибдоддан қутулиб, мустақилликни қўлга киритган халқ бошқа халққа зулм ўтказмайди, уни хўрламайди. Ўзбекистон халқи «йўқ, Каримов ҳам, у суянган халқ ҳам ҳеч қачон миллатчилик йўлидан бормайди... Биз ҳақиқий инсон миллатчи бўлмаслигини яхши биламиз», деган Президентига ишонади ва унга эргашади. Барча миллат ва элат вакилларига нисбатан адолатли тарзда муносабатда бўлиш — республикамизда маънавият ишига айланган.

Кимлардир Фарғона воқеалари қайтарилишини жуда-жуда истаётгани аниқ. Аммо Фарғона воқеалари энди қайтарилмайди. Биз ўзбегу рус, украину тожик, барча миллат бир бўлиб, бунга йўл қўймаймиз. Барча — қўлида ҳокимият бор сиёсатчи ҳам, оддий меҳнаткаш ҳам — бутун Ўзбекистон халқи бир тан-бир жон, оға-ини, опа-сингил бўлиб, бу воқеаларнинг такрорланишига йўл қўймайди!

Р. САФАРОВ,
«Правда Востока» газетасининг бош муҳаррири.

О. ФИЛИМОНОВ,
«Правда Востока» газетаси шарҳловчиси.

«СЎМ-КУПОН» ҒАЙРАТ КАМАРИНИ БОҒЛАМОҚДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

12 октябрда Россия ва Ўзбекистон пул-кредит сиёсати масалалари ҳамда валютани тартибга солиш бўйича қўшма ишчи гуруҳининг мажлиси бўлиб ўтди. Бу мажлисда Ўзбекистон Республикаси банк тизимидаги амалда бўлган қонун-қоидаларнинг Россия Федерацияси қонун-қоидалари билан мутаносиблиги кўриб чиқилди. Банк тизимларимизда амалда бўлган қонун-қоидалар ўртасида айтарли фарқ йўқлиги қайд этилди.

Битимлар тузилиши жараёнини батафсил сўзлаб бераётганимдан мақсад шуки, биз сўнгги дамга қадар республикамиз рубль маконида қолади, деб ишонган эдик. Таассуфки, ҳаддан ортиқ ишонувчанлигимиз бизни доғда қолдирди. Бугунги қимматчилик, маҳсулотлар тақчиллиги ва бошқа қийинчиликларимизнинг сабаби ҳам ана шунда.

— Файзулла Мақсуджонович, орада сўм-купонни жорий қилишга ҳожат бормиди? Ахир, барибир, бошқа давлатлардан келаётган рубль босқини тўхтамаяпти-ку. Бир йўла сўмни жорий этганимизда вазият тезроқ барқарорлашмасмиди?

— «Етти ўлчаб, бир кес», дейди доно халқимиз. Ҳукумат оғир вазиятдан мумкин қадар безарар чиқиб кетиш йўлини узоқ қидирди. Агар янги пул бирлигини етарли маҳсулот билан таъминламасак, сўмимизни инфляциянинг омонат пойдевори устига қўйган бўламиз. Ҳар қандай давлатда мустаҳкам пул бирлигининг асоси — унинг олтин-валюта ҳамда маҳсулот билан таъминланишидир. Ҳозирги шароитда эса, мустаҳкам валютага нисбатни белгилаш жуда мушкул. Шу боис, пул қадрсизланиши жараёнлари учун майдонни очиқ қолдирмаслик, демакки, аҳолига зиён етказмаслик учун ўта эҳтиёткорлик зарур эди. Масалан, Россия рублига нисбатан 1:500 нисбатини қўлладик, дейлик. Аммо, бу билан бозордаги нарх-наво 500 баравар пасайишига ҳеч қандай кафолат йўқ. Аҳоли турмуш даражасининг пасайиши, халқнинг норозилиги ортиши эса, турган гап. Қўшниларимиздан мисол олайлик. Туркманистонда ноябрь ойида манат жорий этилишига қадар ишчиларнинг ўртача ойлик маоши 50 минг 600 рублга тенг эди. Ноябрь ойида у муқобил баҳода 20 минг рублга қадар пасайди. Шу сабабдан биз оралиқ валютани киритишга жазм қилдик. Албатта, бу тадбирнинг ҳам ўзига яраша камчиликлари мавжуд. Аммо, бу чора — миллий пул бирлигимизга ўтиш олдидан эҳтиёт чораси, холос. Такрор бўлса ҳам айтишим керакки, ўз валютамизга ўтишимиз қийин ва машаққатли жараёндир. Белни маҳкам боғлаб, оғир кунлардан қийналмай ўтиб олсак, марра бизники.

— Россия банкининг 1992 йилда чиқарилган 5 минг ва 10 минг рубль намуналаридан фойдаланишни тақиқлаш ҳақида ҳукумат қарори чиққан кундан бошлаб омонат кассалари олдида бир ҳафта давом этган ғала-ғовур пасайди. Навбат 1000, 500 ва 200 рубль қийматли пулларга келди. Бу қадрсизланган эски пуллар ҳаракатини янада камайтиради ва шу йўл билан рубль зўравонлигига барҳам беради. Омонатчиларни омонат дафтарчаларидаги пулларини қачон олишлари мумкинлиги қизиқтирмоқда.

— Ҳозир Марказий банк идорасида ушбу масала бўйича тегишли ҳужжатлар тайёрланмоқда. Тез кунда бу ҳужжатларни ҳукуматга тавсия этамиз ва улар матбуотда эълон қилинади. Бир нарсани ишонч билан айтишим мумкинки, одамларнинг кассага қўйган пули куймайди ва улар яқин орада омонатларини сўмда қайтиб олиш имконига эга бўладилар.

— Охирги савол: яқин орада бизни нималар кутяпти?

— Сўм-купон рублни сиқиб чиқарганидан кейин озиқ-овқат маҳсулотларининг арзонлашиши, дўконлар пештахталарида маҳсулотлар пайдо бўла бошлаши шаклида пул муомаласининг нисбатан турғунлашуви кузатилади. Бир сўз билан айтганда, турмуш изига тушади. Ахир, сўм-купон беҳуда бел боғлагани йўқ. Марказий банк қошида миллий валютага ўтишга тайёргарлик бўйича икки йил бурун тузилган бўлимнинг мўлжали ана шундай. Бу бўлим мутахассислари МДҲдаги бошқа республикаларнинг миллий валютага ўтиш тажрибаларини умумлаштирадилар. Улар йўл қўйган хато ва камчиликларни такрорламасликка ҳаракат қиладилар.

Сўзимнинг охирида республикамиз аҳолисига мурожаат қилмоқчи эдим: азиз ҳамюртлар, биз ўтиш даврида ҳамжиҳат бўлиб, ортиқча ваҳима-ю ҳаяжонларга берилмаслигимиз керак. Яна шуни айтмоқчиманки, ўзбекистонликлар, ҳозирча мамлакатимизда муомалада бўлган Россиянинг 1993 йилги пулларидан эҳтиёт бўлинглар. Улар орасида Японияннинг рангли ксерокcларида кўпайтирилган жуда кўп қалбаки нусхалар учрамоқда. Шу боис, нотаниш кимсалар билан муомалада эҳтиёт бўлишингизни сўраймиз.

Ўзбекистон Республикаси етарли иқтисодий қувватга эга ва ўйлайманки, пул муомаласининг турғунлашуви тез орада ҳал бўлади. Биз — банк ходимлари бу борада хато ва камчиликларга йўл қўймаслик учун ҳаракат қиламиз. Зотан, бизнинг адашишга ҳаққимиз йўқ.

В. РУДАКОВА
ёзиб олди.
(ЎзА).

Маҳалладош

«МАҲАЛЛА» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР БЎЛИМИ ВА «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ҚЎШ САҲИФАСИ

** Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессиясида гапирилган эди*

ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР БИЛАН

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Кенгашининг «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонуни шу кунларда Акмал Икромов туманининг барча маҳаллаларида жадал амалга оширилаётир. Қонунга кўра маҳалла раислари, уларнинг маслаҳатчилари қайта сайланмоқда. Ушбу масала т—ман ҳокимлиги томонидан ўрганилиб, маҳаллалар чегаралари зарур жойларда кўриб чиқилди ва тегишли тавсиялар берилиши айни муддао бўлди. Маҳалла комитетлари раисларига махсус йиғилиш ташкил этилиб, сайловни ўтказиш қоидалари, вакиллари меъёри ва бошқа йўл-йўриқлар берилиши ишни бирмунча осонлаштирди.

Шунга кўра бизнинг «Оқ мачит» маҳалламизда ҳам сайловга тайёргарлик ишлари ўзига хос равишда жадал олиб борилмоқда. Иш маҳалла фуқароларининг сайлаш ҳуқуқига эга бўлганлар рўйхатини тузиб чиқишдан бошланди. Барча кўчаларда мажлис ўтказилиб, белгиланган меъёр даражасида вакиллар сайланди. Вакиллар рўйхати, уларга топширилиши лозим бўлган мандатлар ҳам тахт. Ушбу ишларни амалга оширишда маҳалла комитети аъзоларидан Абдусамат Исроилов, Саидбурхон Сайдаминов, Жасур Ғиёсхўжаев ва бошқалар фаоллик кўрсатдилар.

Шуни мамнуният билан қайд этиш мумкинки, кўчалардан вакиллар сайлаш жараёнида ўтказилган мажлисларда маҳалла фуқаролари ҳукуматимизнинг ушбу тадбирини маъқулламоқдалар. Уларнинг таъкидлашига кўра маҳалла раисини қайта сайлаш, маҳалла комитети деган идора органининг тугатилиши маҳалла раисларига катта ҳуқуқлар бериши билан бир қаторда юксак масъулият ҳам юклайди. Буни маҳалла аҳолисининг сайлов тадбирларига жиддий эътибор билан ёндошаётганидан ҳам сезиш мумкин.

Пўлат АЪЗАМОВ,
сайлов ҳайъати котиби.

** Йиллар ва тақдирлар*

УЗОҚ КУТИЛГАН ДИЙДОРЛАШУВ

— ОНА юртимиз Ўзбекистоннинг истиқболга эришгани, ўз эркига эга бўлгани ҳақидаги хушхабар мени чексиз қувонтирди, — дейди Абдураҳмон ака кўзларида ёш билан. — Чунки мен каби ватан соғинчида сочлари оқарган хориждаги ўзбеклар учун истиқлол туфайли ёпиқ эшиклар очилди, узоқ ва орзиқиб кутилган дийдор кўришиш насиб этди...

Ҳа, ярим асрдан зиёд умри юртдан олисда ўтган инсон учун она тупроққа қадам қўйиш, яқинлари дийдорини кўришдан ортиқ бахт бўлмаса керак. Зеро, шунча вақт айриликда, акаларини бир кўришга зор бўлиб, турли жойларга хат ёзиб излаган ука-сингиллару, қариндошлар учун ҳам темир йўлчилар университетининг ишчилар факультетида ўқиб, 1940 йил армияга чақирилдим. Ўшанда энди 18 га қадам қўйган эдим. Эсимда, октябрь ойининг ўрталари эди, армияга кетдим, онагинам йиғлаб-йиғлаб кузатиб қолдилар. Ука-сингиллар ҳали ёш эди. Тенгдошларим билан бизни тўғри Минск шаҳрига олиб бориб, полк мактабида ўқита бошлашди. Шу орада уруш бошланиб қолди ва биз ҳам тезда фронтга жўнадик. Белоруссиянинг Волковский, Гродний шаҳарларида душманга қарши жангга кирдик. Чегарадаги олишувларнинг бирида душманнинг қўли баланд келиб, йигитларимиздан бир нечтаси асир олинди. Улар орасида мен ҳам бор эдим. Ҳаммамизни Кўп фурсат ўтмай менга ҳам уйдан хабар келди. Укам ва сингилларимни дарҳол танидим. Тез-тез хат ёзишиб турдик. Ватанга қайтиш тараддудига тушиб қолдим. Бироқ, ўша вақтлар бу ёқларга келиш осон эмасди. Менинг сўраб-суриштиришларим зое кетди, чунки Ватанга йўл йўқ эди. Кейинчалик уйдагиларнинг хат-хабари ҳам узилиб қолди, яна бир-биримизни йўқотдик...

Абдураҳмон ака Сафиев (Юсуф Сўфий)нинг бошидан кечган кечмишлари ҳақидаги суҳбат шу ерга етганда, сингиллари Холпошша ая хат-хабарлар узилгач, қидириш, излаш билан шуғулланганини ҳаяжонланиб сўзладилар:

— Яна йигирма йилча қи-

Абдураҳмон аканинг тириклиги, соғ-омонлиги ҳақидаги хабар қалблардаги сўна бошлаган ўтни қайта алангалатиб юборди.

— Минг шукр, акагинамни кўриш насиб этди. Мен ҳам ота-онам сингари дийдорига тўймай ўтиб кетаманми, деб қўрқардим, — дейди Холпошша ая. — Улар келишлари билан уйимизда гўё тўй бўлиб кетди. Маҳалла-кўйни айтмайсизми, бирин-кетин ҳамма кўнгил сўради, барака топкурлар.

— 1921 йилда Тошкентдаги Ғанитепа маҳалласида туғилганман, — дея болалигини эслайди Абдураҳмон ака. — Бувамни Расулхўроз, отамни эса Жўравой деб аташарди. Болалигим Шайхонтоҳур билан Ўрда оралиғидаги ҳудудда ўтган. 1928 йил Анҳор олдидаги катта масжидга ўқишга борганим эсимда. Муаллимимизни Маҳкам ака дейишарди. Умр йўлдоши Фотима Умарова ҳам бизга дарс берган. Улардан араб ва лотин тилларини ўрганганман. Кейинчалик Толибкарвон деган одамнинг уйида мактаб очилиб, 1935—38 йиллар ўша ерда ўқишни давом эттирдим. Шундан сўнг соатсозлик ҳунарини ўргандим ва ишлай бошладим. Оқшомлари Ўрта Осиё вагонда Польшага жўнатишди. Қамоқхоналарда, лагерларда бўлдим.

Абдураҳмон ака тақдирнинг чигал сўқмоқларида юриб, 1951 йилда поляк қизи билан турмуш қурди ва Ғарбий Германиянинг Дюсельдорф ҳамда Бупуртал шаҳарларида соатсозлик корхоналарида ишлади.

— Ўша кезлари мен каби ватанидан йироқда азоб-уқубат чекканлар учун Американинг Нью-Йорк шаҳрида ёзувчи Лев Толстойнинг қизи томонидан тузилган махсус ташкилот жонимизга оро кирди. Бизни Америкага олиб келиб, уй-жой ва иш билан таъминлашди — суҳбатни давом эттирди Абдураҳмон ака. — Шундай қилиб, Американинг Чикаго шаҳрида яшай бошладим. У ерда тасодифан собиқ муаллимим, тошкентлик Маҳкам ака билан учрашиб қолдик. У киши ҳам мен сингари қийналиб, бир неча лагерларда азоб-уқубат чекиб, ниҳоят шу ердан паноҳ топган экан. Юртдошимни кўргач, эски ярам янгиланди.

1961 йили Маҳкам ака Тошкентдаги уйидан, қизи ва синглисидан хат олди ва орадан бир йил ўтгач она юртига қайтди. Ўшанда у орқали мен ҳам яқинларимга ўзим ҳақимда хат-хабар ва суратимни жўнатдим. дириб, ниҳоят, Москвадаги Қизил Ярим ой жамияти орқали акамизнинг соғ-омонликларини билдик. Аммо, дийдор кўришиш ҳақида орзу қилардик холос. Бахтимизга юртимиз мустақил бўлгани сабаб, берк эшиклар очилди. Хорижий юртдаги жигаримиз дийдори ҳам насиб этди.

— Бир куни тасодифан Лаёла университетига иш ўрганиш ва малака ошириш учун ўқишга келган бир гуруҳ фарғоналик йигитларни учратиб қолдим, — деди Абдураҳмон ака. — Улар билан эски қадрдонлардек кўришиб, ўқишлари тугагунча, ёнларида бўлдим. Ва ниҳоят, улар орқали ҳам уйимизга хат жўнатдим. Мана ниҳоят, она юртимда қадрдонларим бағридаман.

Пойтахтимизнинг Маҳмуд Торобий кўчасида истиқомат қилаётган бу оилада ҳар куни тантана. Дийдор кўришган ака-сингилларни кўриш учун қўни-қўшнилар, ёру биродарлар ташриф буюришаяпти...

Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

СУРАТДА: Абдураҳмон ака синглиси Холпошша опа ва невараси билан.

Виктор Багаев сурати.

** Ўрнак олса арзийди*

ФАХРИЙЛАРГА СУЯНГАН ЮТҚАЗМАЙДИ

ЯҚИНДА бирлашган маҳаллалар фахрийлар кенгашининг навбатдаги ҳисобот-сайлов мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда фахрийларимизнинг моддий аҳволи, уларнинг берилган имтиёзлардан қандай фойдаланаётгани, шунингдек маҳалла аҳли ҳаётида содир бўлаётган ўзгаришлар муҳокама қилинди. Барчамиз кенгаш раиси Ҳабибулла Аҳмедовнинг олиб борган фаолиятини намунали деб топиб, уни яна қайта раис этиб сайладик.

Маҳалламизда фахрийлар иштирокида бошқа турли масалалар юзасидан ҳам йиғилишлар ўтказиб туриладн. Кези келганда шуни таъкидлаш зарурки, кексаларимиз турмушнинг барча жабҳаларида фаол иштирок этиб, ўз маслаҳатлари, керак бўлса ёрдамларини аямаётир. Улуғ Ватан урушидан кўкси тўла орден ва медаллар билан қайтган маҳалладошимиз Толибжон Алимов бетоб бўлиб қолганда унинг аҳволидан қуролдошлари Зикрилла Назиров, Владимир Лавров, Пётр Верняев каби фахрийлар хабар олиб, зарур дори- дармонларни топиб беришда ёрдамлашишди.

Оилаларда содир бўлаётган жанжалли вазиятларни юмшатиш, эр-хотинлар ўртасидаги муносабатларни яхшилашга ҳам алоҳида эътибор бериляпти. Фахрийлар кенгашининг раиси Ҳабибулла Аҳмедов ва маҳалла хотин-қизлар кенгашининг аъзолари бундай хонадонларга тез-тез ташриф буюриб, зарур чора-тадбирлар кўришяпти. Уларнинг саъй-ҳаракати туфайли 20 га яқин жанжал чиққан оилада тинчлик-тотувлик ўрнатишга эришилди.

Ўрни келганда яна бир муҳим нарса тўғрисида тўхталиб ўтиш жоиз, деб ўйлайман. Маҳаллада яшаётган фахрийлар учун бериладиган озиқ-овқат маҳсулотларининг тўла-тўкис ва ўз вақтида эгаларига етиб бориши кенгаш томонидан қатъий назорат остига олинган. Шу туфайли бу борада узилишлар бўлмапти. Дўконда гўшт бўлмай қолиб, кўпчилик қийналгани ёдимда. Шунда фахрийлар кенгаши аъзолари туман раҳбарларига мурожаат қилиб, аҳволни тушунтиришган эди, туман озиқ-овқат савдоси идораси орқали бу маҳсулот етказиб берилди. Гўшт ёғи масаласида ҳам худди шундай воқеа содир бўди. Бунда ҳам мутасадди идораларга дўкон мудири эмас, фахрийлар кенгашининг раиси мурожаат этди. Натижада дўконга беш бочка ёғ келиб тушиб аҳолига тарқатилди. Бундай мисолларни на кўплаб келтириш мумкин.

Фахрийлар кенгаши иқтисодий қийинчиликларни бартараф этишга кўмаклашиш билан бирга маънавиятни юксалтиришга ҳам ўз ҳиссасини қўшаяпти. Ҳар икки маҳалаларда яшовчи фуқаролар кексаларнинг йўл-йўриқлари, тажрибаларига суянган киши ҳеч қачон кам бўлмаслигини чуқур ҳис қилмоқдалар.

Башир ОРИФХЎЖАЕВ,
Сергели туманидаги Маданият ва Навоий номли маҳаллалар фахрийлар кенгаши раисининг ўринбосари, Ўзбекистон халқ таълими аълочиси.

КОРХОНА ХИЗМАТИМИЗДА

МАҲАЛЛА комитетини ўз ҳудудидаги кичик ҳокимлик деса ҳам бўлади. Шуни ҳисобга олиб республика раҳбарияти, шахсан Президентимиз маҳалла ишини тартибга солиш, маҳалла комитетларини унумли ишлаши учун қулай шароитлар яратиш борасида жуда катта ғамхўрлик қилмоқдалар. Бу ғамхўрликдан фойдаланиб, Ҳамза тумани ҳокимлигининг ёрдамида кўпмиллатли «Дўстлик» маҳалламиз шу йилнинг бошидан буён бир қанча ижобий ишларни амалга оширганлигини айтиб ўтиш ўринлидир.

Маҳалла аҳолисига тиббий ёрдам кўрсатиш мақсадида маҳалла қошида керакли асбоб-ускуна ва анжомлар билан жиҳозланган тиббий ёрдам кўрсатиш хонаси ташкил қилинди. Унда ишлайдиган ҳамшира эрталабдан чошгоҳгача беморларга ёрдам кўрсатибгина қолмай, маҳаллада уйма-уй юриб касалларни аниқлайди. Бундан ташқари ҳафтанинг жума кунлари 15-поликлиникадан шифокор келиб, маҳалламиздаги тиббиёт хонасида аҳолининг бемор қисмини қабул қилади. Биз буни маҳалла аҳолисига Ҳамза туман соғлиқни сақлаш бўлими кўрсатаётган ғамхўрлик деб биламиз.

Маҳалла комитети аъзоларининг самарали ишлашлари ва уларга етарли шароит яратиб бериш мақсадида маҳалла идораси биноси тўла таъмирланди. Бинони сифатли таъмирлашда жуда катта ёрдам берган. «Тошкентаъмирқурилиш» трестига қарашли 2-қурилиш ва таъмирлаш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Абдуғани Абдураҳмоновдан беҳад миннатдормиз. Бундан ташқари маҳалла аҳолисини иссиқ нон билан таъминлаш мақсадида новвойхона қурилиб, аҳолига арзон баҳода нон сотилмоқда.

Юқорида тилга олинган тадбирлар ўз-ўзидан бўлмади албатта. Улар комитет аъзоларининг саъй-ҳаракати ва маҳалла ҳудудида жойлашган баъзи бир хўжалик ҳисобида ишловчи ташкилотларнинг бевосита ёрдамида амалга оширилди. Бундай ташкилотлардан айниқса Электрорадиоасбоблар заводи раҳбариятининг кўрсатаётган моддий ва маънавий ёрдамини алоҳида эътироф этиш жоиздир.

Умуман олганда қилинаётган ишлар республикамизнинг мустақиллик йўлига ўтганлиги шарофати, қолаверса Президентимизнинг халқ фаровонлигини ошириш учун қилаётган ҳаракати туфайли амалга ошмоқда. Аммо ҳамма ишимиз битган деб айтолмаймиз, ҳали олдимизда ечилмаган муаммолар ҳам мавжуд.

Буларга маҳалламизда канализация йўқлиги, баъзан сув етишмай қолишини, чиқиндилар ўз вақтида олиб кетилмаслигини, электр чироқлари баъзан ўчиб туришини далил қилиб кўрсатиш мумкин. Маҳалла савдо-сотиқ гузари ва ободонлашган чойхонага ҳам муҳтож, кундалик матбуот нашрлари сотилишини анчадан бери орзу қилади. Бу ишларни йўлга қўйишда туман ҳокимлиги, мутасадди тармоқ ташкилотларининг ёрдам беришларидан умидвормиз. Бу эса мустақиллигимизнинг учинчи йили нишонланиши кунига маҳалламиз аҳлига қилинган энг катта совға бўлади.

Бурҳон МАВЛОНОВ,
Ҳамза туманидаги «Дўстлик» маҳалла комитетининг раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими.

** Қиш тайёргарликни ёқтиради*

ҒАНИМАТ ДАМЛАР

ҲОЗИРГИ куз мавсумида бекор юрган одамни топиш қийин. Ҳамма қиш ғамида нима биландир банд. Айниқса Акмал Икромов туманидаги Ҳамза маҳалласида қишга тайёргарлик жиддий олиб борилмоқда.

— Ўтган йилги қиш мавсуми бизга сабоқ бўлди, — дейди маҳалла комитети раиси Шожалил Тошпўлатов. — Шунга кўра бу йил маҳалламизнинг ҳар бир кўчаси, майдони ва бошқа жойларини фаоллар ёрдамида синчиклаб кўздан кечириб чиқдик. Аҳолининг шикоятларига кўра Дурбек 1-тор кўчасидаги ариқлар кўмилиб кетгани, ҳар йилги ёғин-сочин мавсумида бу ерда сув тўпланиб, кўлмак ҳосил бўлиши маълум бўлди. Акмал Икромов тумани ҳокимлигининг ёрдами билан бугунги кунда бу ерга бетон лотоклари ўрнатиляпти. Бундан ташқари Байроқ 3-тор кўчаси бир вақтлар қувур ётқизилгани сабабли қазиб, сўнгра кўмиб ташланган эди. Қиш кунлари бу кўчадан ўтган машиналар ботиб қолар, одамлар кўчанинг лойлигидан безор бўлишганди. Ҳозирда бу ерга асфальт ётқизиш ишларига тайёргарлик кетяпти.

— Бундай ишларга аҳолининг ўзи ҳам жалб этиляптими?

— Албатта. Дам олиш кунлари 2—3 соатлик ҳашарлар уюштиряпмиз. Бунда асосан дарахтларнинг электр симларига тегиб қолган шохларини кесиш, сув оқмаслиги натижасида ёз бўйи чиқиндиларга тўлиб қолган ариқ, қувурларни тозалаш ишлари қилиняпти. Сув қувурларининг совуқда музлаб ёрилиб кетмаслигининг олдини олиш учун улар қалин матолар билан ўралмоқда.

— Бу борада маълум ташкилотлардан ёрдам сўраляптими?

— Ўзингизга маълум, ўзбекчилик, ҳар икки хонадоннинг бирида мол, қўй, эчки дегандек чорва бор. Туман санитария-эпидемиология станцияси мутасаддилари ёрдамида уйлардаги тозалик қоидаларига риоя қилишда маслаҳатлар беряпти. Чунки қиш фаслида мол-ҳол асосан ҳовлида сақланади. Шунингдек, молхона девор ва устунларнинг мустаҳкамлиги, қўшнига зиён етказмаслигига ҳам жиддий эътибор берилди. Бундан ташқари ёнғиндан сақланиш нозирлари билан биргаликда уйлардаги иситгичлар, газ плиталари, ҳаммомлардаги сув иситгичларнинг аҳволи, мўриларнинг тозалиги, чорва учун жамғарилган ем-хашакнинг оловдан узоқроқда жойлашгани кабилар назоратдан ўтказилди. Ёнғинга қарши дастлабки ҳаракат қилиш учун ишлатиладиган буюмларнинг созлиги, қум, тупроқ кабиларнинг етарли бўлиши таъминланди.

Ҳамза маҳалла аҳолиси ҳақиқатан ҳам қиш мавсумига жиддий тайёргарлик кўрмоқда. Хазонрезги даври кўз очиб юмгунча ўтиб кетади. Қиш кириб келганини билмай ҳам қоласан киши. Ҳозирги кунларни ғанимат билган одамларгина қишни бехавотир ўтказишади.

Мажид РАИМОВ.

** Бу киши—биздан*

ИШОНЧ ОҚЛАНЯПТИ

ЯХШИ одамнинг фариштаси бўлади, — деганлари рост экан. Самарқанд Дарбоза маҳалла аҳлининг юзларида табассум, кайфиятлари баланд. Янги сайланган маҳалла комитети аъзолари 2 ой ўтар-ўтмас гапирса арзийдиган ишларни амалга оширди. Маҳаллада отахонлар чойхонаси очилди, Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган маҳалладошларга ёдгорлик ўрнатилди. Кам таъминланган ёки боқувчисиз қолган оилаларга моддий ёрдам кўрсатишмоқда. Ана шундай оилалардан 15 тасини маҳалла ҳудудида жойлашган ширкат ва савдо шохобчалари жамоаси ўз оталиқларига олдилар. Нодирабегим саноат қурилиш банкида маҳалла жамғарма ҳисоби очилди.

Самарқанд Дарбоза маҳалласи фақатгина Шайхонтоҳур туманида эмас, балки шаҳардаги энг катта маҳаллалардан биридир. У ўзига яраша катта тарихга эга. Элшунос олим Билол Аминовнинг айтишича Тошкентнинг 12 та дарбозасидан бири шу маҳаллада жойлашган экан. Катта-катта карвонлар савдогарлар, элчилар, саёҳатчилар шу Самарқанд Дарбоза орқали Тошкент шаҳрига кириб келишган. Шаҳарнинг ривожланишида ҳал қилувчи восита бўлган. Ўзининг карвонсаройларию, чойхоналари, бозорлари, доно ва оқил меҳнаткашлари билан машҳур бўлган маҳалладан кейинги пайтларда файз кўтарилиб қолганди.

Йил бошида маҳаллада ўтказилган ҳисобот-сайлов мажлиси кўз ўнгимдан кетмайди. Мажлисда маҳалламиз шон-шуҳратини қайта тиклашга қодир инсонлар сайлансин деган қарорга келинди. Катта тортишувлардан кейин маҳалла комитетига 30 кишининг номзоди кўрсатилди. Ана шунда Султонқул Хонбобоев шундай деди:

— Маҳалламизда раис бўлиб ишлашга арзийдиган, илмли, ғайратли, одамшаванда зўр ташкилотчи бир одам бор. Мен раисликка Абдухалил Набиевни тавсия қиламан.

Абдухалил Набиевнинг ўзи ҳам ўқитувчи. Кимё фанини пухта эгаллаган мураббий. Ҳозирги кунда нафақада.

— Маҳалламиз катта — 580 та хонадон мавжуд, — дейди Абдухалил ака. Раисни сайлаб қўйдик. Энди ишлар юришиб кетади деб ўйланса хато бўлади. Ҳаммамиз аҳил бўлиб, баҳамжиҳат ҳаракат қилсак шундагина олдимизга қўйилган вазифаларни ҳал қилишимиз мумкин. Президентимиз маҳаллаларга эътибор билан қараб катта ғамхўрлик кўрсатяптилар. Давлатимиз мустақиллиги, қудрати, халқлар дўстлиги маҳаллаларда акс этади, дейдилар. Ана шу ишончни оқлашимиз керак.

— Мен Абдуҳалилни ёшлигидан яхши биламан. Жуда тиришқоқ, — дейди ҳуқуқшунос олим Фахриддин Муҳиддинов. — Ўзига ҳам, ўзгага ҳам ўта талабчан. Бир сўзли ва эътиқодли инсон. Бошлаган ишини охирига етказмай қўймайди. Қонун-қоидани яхши билади. Маҳалламиз шуҳратини қайтадан тиклашига имоним комил.

Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси Абдухалил Набиев 51 йил давомида ўқитувчилик қилиб, катта обрў-эътибор қозонган зиёлидир. Унинг қўлида таълим олган Фарҳод Маъруфов, Тўхтамурод Мирхўжаев, Абдулла Дадахўжаевлар кимё фанлари доктори илмий даражасига эгадирлар.

Абдухалил ака гўзалликни жуда яхши кўради. Кичкинагина ҳовлида қишин-ёзин анвойи гуллар очилиб туради. Яқинда маҳалла фаоллари мажлиси бўлиб ўтди. Абдухалил ака мажлисда ўзининг режаларини аҳолига таништирди. Унда маҳаллани ободонлаштириш, ёшлар тарбияси билан мунтазам шуғулланиш, халқимиз удумларини тиклаш, миллий маросимларни ихчам, камтар ва мазмунли ўтишини таъминлаш, ҳуқуқ-тартибот вакиллари, шоир, ёзувчи ва олимлар билан учрашувлар ўтказиш ҳамда маҳалладошимиз Абдулла Қодирийнинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш каби вазифалар бор эди. Шундан сўнг мен Абдухалил аканинг зукко ва доно инсонлигига, меҳрибон, сезгир ва тадбиркорлигига қониқиш ҳосил қилдим. Энг муҳими ишонч оқланяпти.

Шомаҳмуд ШОБИЛОЛОВ.

ФАОЛЛАР БОШ-ҚОШ

КЕЙИНГИ пайтда республикамизда ўзлигимизни англаш, миллий ва маънавий қадриятларимизни тиклаш, азал-азалдан ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган урф-одатларимиз ва маросимларимизни ҳаётга тадбиқ этишда ижобий ўзгаришлар юз бераётганлиги яққол кўзга ташланмоқда. Яқинда Чилонзор тумани ҳокимлиги ташаббуси билан ана шундай учрашувлардан бири «Чилонзор» маҳалласида бўлиб ўтди. Олимлар, санъаткорлар ҳамда фахрий меҳмонлар сифатида тумандаги ўн битта маҳалла комитетининг раиси иштирок этган мазкур тадбир мавзуи инсоний урф-одатлар ва маросимлар, неча асрлардан бери давом этиб келаётган анъаналаримизни турмушга жорий қилиш ҳамда тўйлар ва маъракаларни ихчамлаштиришга бағишланди.

— Шукрлар бўлсинки, маҳаллалар ўз асл қиёфасини яна тиклай бошлади, — деди сўзга чиққан Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист Неъмат Дўстхўжаев.— Ўз оилам билан шу маҳаллада яшаётганимга ҳам қирқ йил бўляпти. Лекин шу давр мобайнида биронта қўни-қўшнилар ва бошқа маҳалладошларим билан ҳали сан-манга бормаганмиз. Барча тадбирларни: қиз узатишми, ўғил уйлантиришми, маъракамИ, ҳаммасини баҳамжиҳатликда, маҳалла фаоллари билан маслаҳатлашиб ўтказамиз. Мен айтмоқчиманки, инсон учун маҳалладан ҳам азизроқ ва мўътабарроқ гўша бўлмаса керак. Шунинг учун маҳалланинг қадрига етмоғимиз, унинг шон-шуҳратини, довруғини янада кўтаришимиз даркор.

Учрашувда шунингдек, «Чилонзор» маҳалла комитетининг раиси Омон Муталов, республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Шукур Темуров ва бошқалар сўзга чиқишиб, ўзларининг қимматли фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Маҳалла аҳли тўй ва бошқа маросимларни ихчам ўтказиш, фаоллар назоратини ўрнатишга келишиб олдилар.

Илёс ЗАРИПОВ.

** Яхшилик унутилмайди*

ЮНУС ДЎҚКИ

МАҲАЛЛАМИЗДА қорачадан келган, ўрта бўйли, чўққисоқол, елкалари бироз чиққан, хушчақчақ бир кишини ҳамма Юнус дўққи деб чақирарди. У болаларни яхши кўрар, ҳар сафар чўнтагида ёки халтачада турли хил егуликлар—майиз, жийда, туршак, ёнғоқ, ҳеч бўлмаса қурт олиб юрарди. Биз, болалар уни кўрдикми, дарров олдиларига чопиб бориб «Юнус амаки, Юнус амаки!» деб атрофини ўраб олардик. У ҳеч қайсимизни хафа қилмай, ҳаммамизга борини улашарди.

Юнус амакининг букчайиб,елкалари чиқиб юришини кўрганлар букири бор деса, яхши билганлар косиблик қилиб, махси, этик тикаверганидан шунақа дўққи бўлиб қолган дейишарди. Хунук сўзларни Юнус амакига ёпиштиришлари бизни ранжитарди. Аммо, Юнус амаки бу лақабларни бир неча марта ўз қулоғи билан эшитса-да парвойига келмас, тикишни давом эттираверар, гоҳ мумланган ипларни пишитиб, тер босган, ёғлиқ, тиришган пешонасига тортиб-тортиб, қозиққа илиб қўярди. Оёқ кийимларни қандай тикишини кузатиб, ҳавас билан термулиб турсак, пинагини бузмай, «Ҳа балли, менга ўхшаб қай бирларинг ўтирарканcанлар, сабри тугаб ким қочса номард», деб жиддий ҳазиллашиб кулишлари ўзларига ярашарди. Айтганларидек, номардлик қилиб, уч-тўрттагина бола қолиб, қолганлар нимanидир баҳона қилиб, уйларига кетиб қолишарди.

Қолганларимиз қизиқиб, чиройли дупия, қолип, болғача, бигиз, игна каби буюмларига тегсак, «майли кўраверинглар фақат йўқолмасин, бўтарим» дердилар. Айрим каcалар: «Уста, олдингга болаларни йиғиб олиб нима қасан? Калласи ачимаган, улар ишингга халақит берадику», деб бири қўлидан, бири қулоғимиздан тортиб, қўрқитиб четга чиқса, Юнус амаки ишини ўхтатиб: «Ҳой-ҳой, ўсиб улғаяётган болаларни майиб қилиб қўйманглар тағин, бола дегани нозик ниҳол бўлади, қўйворларинг, ўтиравериш-син, зиёни тегмайди ишимга буларни, кўзлари пишади, зора шулардан шогирдлар чиқса» деб, бизни ҳимоя қилиб, яна олдиларига ўтказиб қўярдилар.

Юнус амакининг косиблиги бизга жуда ёқарди. Оёқ кийимларимизга доим разм солиб, қайси биримизники йиртилган, таги кўчган ёки товони ейилган бўлса дарров бепул тузатиб, эвазига «Раҳмат!» эшитиб, «Ҳа балли!» деб эркалатиб қўярдилар. Кейин билсак, Юнус амаки тирикчиликлари ўтиши учун алоҳида, савоб бўлади деб алоҳида оёқ-кийимлар тикарканлар. Ортган пулларига эса бизлар учун турли ширинликлар олиб, хурсанд қилиб, ўзларининм вақтларини ҳушлаб юраркanлар.

Маҳалламизда азалдан оқибатли, раҳмдил одамлар кўпчиликни ташкил этади. Улар бир-бирларининг ҳолидан хабар олиб, яхши қўшничилик қилишарди. Бу энг яхши удумларимиздан бири эди. Бундай инсофли, диёнатли, раҳмдил, ўзларинингина эмас, бошқаларни ҳам ўйлайдиганларни жуда ҳурмат қилишарди. «Бекобод» маҳалласида бир асрдан зиёд умр кўрган Аҳмад бува, Абдулҳай Тожиев маҳалласида иккинчи аср гаштини сураётган Дала ота ва бошқалар шу удумимиз ҳақида яхши фикрларни айтишди.

Болалигимда исмлари ёдимга муҳрланиб қолган Юнус амаки шунақа раҳмдил, халқ удумларининг ибратли томонларини сақлаб, эъзозлаб келаётган чинакам инсонлардан эди. Кўплар: «Жаннатнинг борлиги рост бўлса, «Нишабулоқлик» косиб Юнус дўққи тўппа-тўғри жаннатга тушади», дейишарди. У киши оламдан ўтганда юрак-бағримиз эзилиб, худди набираларидек биз ҳам кўз ёши тўккан эдик. Шундай яхши одамлар доим ёдимизда бўлсин.

Маҳмуд РАМАЗОН ўғли.

«Соғлом авлод учун» танловига

ҲАМ ТОҒА, ҲАМ ОТА

ЧИЛОНЗОР туманининг 4-мавзесида яшовчи Низомиддиннинг хонадонига яқинлашганимда ичкаридан бир тўда болакайларнинг шодон қаҳ-қаҳаси, шўх кулгуси, эшитилди. Эшик олдида бироз турдим-да, таваккал қилиб қўнғироқ тугмасини босдим. Эшикни 12 ёшлар чамасидаги жингалак сочли, истараси иссиққина қиз очиб салом берди ва мезбонларга хос тавозе билан уйга таклиф қилди.

— Келинг, келинг, — остонада қарши олди мени ёшгина бир жувон. —Ичкарига кираверинг, Самарқанддан меҳмонлар келишган эди.

— Кечирасиз, — дедим бироз хижолат бўлиб, — менга Низомиддин керак эдилар. Суҳбатлашмоқчи эдим.

— Улар дўконга чиқиб кетгандилар. Ҳали замон келиб қоладилар. Сиз унгача меҳмонлар билан гурунглашиб ўтиринг.

Низомиддин келгунча меҳмонлар билан танишиб, бир пиёла чой устида дилдан суҳбат қуриб ўтирдик. Маълум бўлишича, уларнинг барчаси Тошкент Давлат университетининг журналистика факультетида сиртдан таҳсил олишар экан. Чамаси ярим соатлардан кейин Низомиддиннинг ўзи ҳам келиб қолди.

— Пойқадамингиз қутлуғ экан меҳмон, — деди у мен билан самимий кўришиб. — Бугун жиянимиз Шерали 9 ёшга тўлди. Шуни мана шу укаларимиз билан нишонлаётган эдик.

Ҳақиқатан ҳам Низомиддин тахмин қилганимдек етти ўйлаб бир гапирадиган, босиқ, камтарин, жуда дилкаш йигит экан. Фикрлари теран, маъноли.

— Сиз менимча республика болалар жамғармаси шаҳар бўлимининг раиси Марьям опа Ҳасанованинг тавсиясига биноан келгансиз, шундайми? — деди у мақсадимизни англагач.

— Ҳа.

— Барака топгур жуда яхши аёл экан. Яқинда ҳузурига бориб шу йилнинг май ойида вафот этган опам Тиниқ Ўринбосаровадан етим қолган 8 нафар фарзанддан уч нафарини ўз қарамоғимга олганлигим ва уй-жой шароитимни тушунтирганимда 3 минг сўм моддий ёрдам берди ва уй-жой шароитимни яхшилашда ҳам кўмаклашишини айтди.

— Опангизнинг турмуш ўртоқлари вафот этганми?

— Поччамиз Асад ака бундан тўрт йил бурун оғир касалга чалиниб, оламдан ўтган. Опамиз билан жуда меҳрибон, аҳил эдилар. Бундай жудоликка бардош беролмай опам 8 фарзандни бўзлатиб ёруғ дунёдан кўз юмди. Шундан кейин онам, 76 ёшга қадам қўйган Зулхумор ая, ака-укаларим, опа-сингилларим, қариндош-уруғларимиз билан маслаҳатлашиб уч нафар жиянимни ўз қарамоғимга олишга аҳд қилдим. Ҳозир Дилноза Чилонзор туманидаги 162-мактабнинг 7-синфида, Шерали 2-синфида яхши ва аъло баҳоларга ўқишяпти. Насиб қилса келгуси йили уларни лицейга жойлаштирмоқчиман. Учинчи жиянимни Нурали умр йўлдошим Мавжуданинг тарбияси остида камол топмоқда.

Фойдали турар жой майдони атиги 14 квадрат метрни ташкил қиладиган бир хонали уйга диққат билан разм соламан. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Сандиқ устига кўрпа-тўшаклар тахлаб қўйилган. Ойнаванд сервантга чиннилар дид билан терилган. Бу уй бекаси, икки боланинг онаси Мавжуда Абдуллаеванинг уй-рўзғор тутиш ҳаддисини олганлигидан далолат бериб турарди. Лекин 7 жон қандай қилиб бир хонада истиқомат қилишига ҳеч ақл бовар қилмасди.

— Уйни кенгайтириб беришларини сўраб туман ҳокимлигига мурожаат қилганмисиз? — сўраймиз Низомиддиндан.

— Айтган эдим, туман ҳокими Анвар Алиев бу масалани тез кунда ижобий ҳал қилишга ваъда берди. Ҳозирча қийналсак-да, кун кўряпмиз. Бундан ташқари ўзим ишлаётган «Ўзбектуризм» миллий компанияси раҳбарияти ҳам қўл қовуштириб тургани йўқ. Улар ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлашяпти. Тез кунда кўп хонали уйга кўчиб чиқсак айни муддао бўлур эди. Чунки бу ерда болалар анча қийналиб қолишди.

— Шунча болага оналик қилиш оғирлик қилмаяптими? — ошхонада овқат тайёрлаётган Мавжудага юзланаман. — Бунинг устига ҳали жуда ёш экансиз...

— Уй-рўзғор ишларида Низомиддин акамлар ёрдам бериб турадилар. Ҳам ўзларининг, ҳам жиянларининг юриш-туришини доимо назорат қилиб турадилар. У киши жуда болажон. Шунинг учун ишдан келди дегунча болалар билан овора бўладилар. Жиянларининг ота-онаси йўқлигини билдирмай, уларни ҳеч нимага зориқтирмай ўз фарзандларидек оқ ювиб, оқ тарамоқдалар. Мен турмуш ўртоғим билан ҳақли равишда фахрланаман. Зеро, шундай катта қийинчиликни ўз зиммасига олган одам ҳеч качон кам бўлмайди. Ҳамма нарсага сабр-тоқат, қаноат қилишни ҳам шу кишидан ўрганганман. Бизнинг бахтимизга, жиянларининг бахтига доимо бор бўлсинлар.

Ҳа, ҳали ёш бўлишига қарамай ўзининг ва турмуш ўртоғининг жиянлари тарбияси билан шуғулланаётган қалби пок, меҳрибон ва меҳнаткаш аёл — Мавжуда Абдуллаева ҳақ гапни айтди. Низомиддин келгусида жиянлари ажойиб инсон бўлиб етишишлари учун бутун куч-ғайратларини, ақл-идрокини сарфламоқда.

...Ушбу хонадондан ташқарига чиқиб ўз манзилим сари борар эканман, чуқур ўйга толаман. Ўз оиласи, фарзандлари бўла туриб ота-онасидан айрилиб етим қолган ёки болалар уйларида тарбияланаётган болаларни ўз қарамоғига олган Низомиддинга ўхшаш одамлар қанчадан-қанча! Шуни очиқ-ойдин тан олиш керакки, бегоналар у ёқда турсин, ўз норасида гўдакларини тарбиялашдан бош тортиб, уларни етимхоналарга топшираётган тошбағир, ҳаёт мазмунини фақат ҳузур-ҳаловатда деб билган ота-оналар ҳам учраб турибди, орамизда. Лекин Низомиддин каби саҳийқалб, ота ўрнида ота бўлаётган, ўзгалар фарзандини ҳалол, пок, виждонли ва жамиятга фойдаси тегадиган қилиб тарбиялашга бутун умрини бахшида қилаётганлар ҳам кўплаб топилади. Зеро, шундай инсонларнинг саъй-ҳаракати билан республикамизда соғлом авлод камол топиб бормоқда.

Исмоил ЗОИРОВ.

◎ Танлов ҳомийси — Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси.

Раҳмдил ва меҳр-шафқатли бўлайлик

БАРАКА ТОПИНГ, ҲУСАН АКА!

Ёмғир аралаш қор ёққанда ҳам «Марказ-1» даҳасидаги 6-уйнинг бир томонига иссиқлик тармоғи ҳали уланмаган эди.

— Энди уйни қандай иситамиз! — ташвишга тушди 29-хонада яшовчи Зуҳра ая Содиқова. — Бундай пайтда электр иситгичлар ҳам наф бермай қолади.

У шундай ўй-хаёллар билан ташқарига чиқиб, яқингинада ишга туширилган нонвойхонадан икки дона иссиқ нон харид қилди. Энди ортига қайтаётган эди қўшни «Мустақиллик» маҳалла комитетининг раиси Ҳусан ака Тўйчиев рўпара келиб қолди.

— Ҳорманг, синглим, — деди у хушмуомалалик билан. — Кўринишингиздан бирор ташвишнинг кетида юрганга ўхшайсиз. Аҳволлар қандай!

— Раҳмат, Ҳусан ака, — деди Зуҳра ая. — Шу пайтгача уйимиз иситилмаган. Айниқса набираларимга қийин бўлди-да.

— Сиз кўп ҳам куюнаверманг. Мен ҳозир ҳокимиятга бир иш билан кетаётган эдим. Йўл-йўлакай шу масалани ҳам битириб келаман.

Зуҳра ая миннатдорчилик билдириб, нонларни уйга ташлади-да, ишхонасига кетди. Оқшом тушганда қайтиб келса уйнинг олдида икки нафар слесарь куймаланишаётган эди. У хонага кирганида набиралари хурсанд бўлиб, қарши олишди. Уй исиб кетган эди. Шу куни Ҳусан аканинг шарофати билан тўрт қаватли уйнинг барча хоналарига иссиқлик тармоғи уланганлиги маълум бўлди.

Орамизда Улуғбек туманидаги «Мустақиллик» маҳалла комитетининг раиси Ҳусан ака Тўйчиевдек меҳрибон, одамларга қайишувчан инсонлар бор экан ҳамиша орамиздан оқибат кўтарилмайди.

... ШОДМОНОВ

Маданий меросимиздан

КЎЗ ҚОРАЧИҒИДЕК АСРАЙМАН

БИЗНИНГ шаҳар ҳовлимиз Себзор даҳасининг Шокиргузар маҳалласига жойлашган бўлиб, ичкарига кираверишда ҳашаматли меҳмонхонамиз бўларди. Бу ерга ҳар ойда икки-уч марта шоирлар, ҳофизлар ва даҳадаги энг кўзга кўринган зиёлилар ташриф буюриб, шеърхонлик, китобхонлик, аскиялар, қизиқ-қизиқ суҳбатлар ташкил этиларди. Бу вақтда мен ёш бола эдим. Дадам йиғинга келувчилар орасида шоир Хуршид, Мискин, Фақирий домла, Абдулла Авлоний, Собир домла, Раҳимий ва бошқалар борлигини айтардилар. Отам Муҳиддин қори Шарофиддинхўжаев ўз замонасининг илмли ва маърифатпарвар кишиси эди. Рус-тузем мактабини битирганлари туфайли рус тилида яхши сўзлардилар.

Кунлардан бир кун йиғинга эгнига беқасам тўн кийган ва бошида духоба дўппили, истараси иссиқ, салобатли бир киши келди. Кейин билсам у ёзувчи Абдулла Қодирий экан. Абдулла ака дадамга «Ўтган кунлар» романининг араб алифбосида ёзилган учта китоби ва «Меҳробдан чаён» романини совға қилганлари ёдимда. Улардан бирига дастхат ҳам ёзиб берганлар.

Араб алифбосида ўқиёлмаганлигим сабабли дадам ушбу китобларни қайта-қайта мутолаа қилиб беришларини илтимос қилардим. Бир куни менга араб алифбоси китобини келтириб бердилар. Шундан сўнг ҳарфларни бирин-кетин ўрганиб, китобни ўзим мустақил ўқишга ўргандим.

Ҳозирги кунда севимли ёзувчимиз Абдулла Қодирийдан эсдалик бўлиб қолган барча китобларни кўз қорачиғидек асраяпман. Улар нафақат менга, балки фарзандларим ва невара-чевараларимга ҳам жуда азиз.

Нажмиддин МУҲИТДИНОВ,
Собир Раҳимов туманидаги Саноат маҳалласида яшовчи меҳнат фахрийси.

СУРАТДА: Абдулла Қодирий томонидан совға қилинган китоблардан намуналар кўриб турибсиз.

Виктор Багаев сурати.

Фидойи аёлларимиз

МУРАББИЯ ВА ЖАМОАТЧИ

ТОШКЕНТ шаҳар хотин-қизлар комитетининг аъзолари ва бир гуруҳ фаоллар Собир Раҳимов туманидаги 29-ўрта мактабга «Қизлар даврасида» иштирок этиш учун ташриф буюрдик. Бизни мактаб директори Светлана Азизхўжаева кутиб олиб, қилинаётган ишлар билан таништирдилар. Шарқшунос олим Муродбек Ҳамроев номи билан аталувчи мазкур билим даргоҳидаги музей барчанинг эътиборини ўзига тортди. Бу ерда «Маданий меросга ихлос» университети ҳам иш бошлаган. Бундан кўзланган мақсад ёшларни маданий меросимиз, халқимиз ҳаётига ҳурмат ва муҳаббат руҳида тарбиялашдан иборатдир.

Миллий руҳда жиҳозланган ҳолда ўтказилган анжуманда қизларимизнинг мустақил ҳаётга тайёргарлиги, тарбияси, одоб-ахлоқи, уй-рўзғор тутиш билан боғлиқ бўлган масалалар ҳақида суҳбатлар бўлди.

Светлана Азизхўжаева мактабга раҳбарлик қилиш билан бирга туман хотин-қизлар кенгашининг раиси сифатида ҳам катта ташкилотчилик ишларини олиб боради. Айниқса маҳаллалар билан яқин алоқа ўрнатган. У маҳаллаларда бўлганида, аёлларнинг турмуш шароитларини яхшилаш, оилавий келишмовчиликларни бартараф этиш учун зарур бўлса туман раҳбарларига ёрдам сўраб мурожаат этади, жанжалли масалаларни икки томоннинг шароитига қараб ижобий ҳал этишга интилади.

Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети томонидан қабул қилинган «Соғлом авлод учун» дастури асосида туманнинг Беруний, «Чиғатой», «Қўштут», «Маданият» «Сағбон», Мирзо Ғолиб номли маҳаллаларида хотин-қизлар ўртасида учрашувлар бўлиб ўтди. Уларда бола тарбияси, оила тотувлигини таъминлаш, ёрдамга муҳтож хонадонларга моддий ёрдам кўрсатиш, миллий расм-русумларни маълум тартибда нишонлаш ва бошқа қатор вазифалар муҳокама қилинди. Йиғилишларда тумандаги барча мутасадди ташкилот ва идораларнинг вакиллари иштирок этиб, тиббиёт муаммолари, нафақаларнинг белгиланиши, аёлларга яратилаётган шароитлар ва бошқа масалаларга оид саволларга жавоб бердилар.

Маҳаллаларда яшаётган хотин-қизлар ўртасида шоирлар, ёзувчилар ва санъаткорлар билан учрашувлар тез-тез бўлиб ўтади. Буларда албатта, моҳир мураббия ва фаол жамоатчи Светлана Азизхўжаева бош-қош. У эл-юрт, ёшлар тарбияси ташвиши билан яшайди. Икки фарзанднинг севимли онаси, 4 набиранинг меҳрибон бувиси. Қувончлиси шундаки, С. Азизхўжаеванинг фарзандлари ҳам она касбини эгаллаб, ёш авлодга илм-маърифат тарқатиш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Шоҳида МАВЛОНОВА,
Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети раисининг ўринбосари.

ҚУЛАЙЛИКДАН БАҲРАМАНД БЎЛИШЯПТИ

Ҳозир пул ислоҳот қилинаётган бир паллада омонат кассаларнинг олди доимо одамлар билан гавжум бўляпти. Бунинг боиси бор, албатта. Ҳар бир фуқаро ўзи жамғарган пулларни тезроқ омонат кассага қўйишга ҳаракат қилмоқда. Шундай дамларда турар жойингда қулайлик яратилганига нима етсин!

— Маҳалламизда ўн мингга яқин аҳоли истиқомат қилади, — деди пойтахтимиздаги Наврўз маҳалла комитетининг котиби Жавлон Аҳмедов. — Шуниси қувончлики, «Исломобод» маданият марказида омонат кассаси мунтазам ишлаб турибди. Бу ерга Одил Мухторов, Омонгелди, Саъдулла Исматов ва бошқа кўчаларда яшовчилар келиб, ўз омонатларини қўйишяпти. Бундай имкониятдан фойдаланаётган маҳалламиз аҳли мамн...н.

Шуни таъкидлаш ...арурки, омонат кассасида одамларга ...амунали хизмат кўрсатиш учун барча ...мкониятлар яратилган. Шанба ва я...шанба кунлари ҳам омонатлар қабул қилиняпти.

...обир БОЗОРОВ.

СУРАТДА: омонат кассасида иш пайти.

Зуҳрулла ...амсиев сурати.

«ОҚИБАТ»ДА УЧРАШУВ

ЖИНОЯТЧИЛИККА қарши кураш бошланган бугунги кунда пойтахтимиздаги турли маҳаллалар ва мавзеларда милиция вакиллари билан учрашувлар, суҳбатлар ва мунозарали кечалар ўтказиш одат тусига кириб бормоқда. Сергели туманидаги «Оқибат» маҳалласида ташкил этилган тадбир фикримизнинг ёрқин далилидир.

Бу ерга тўпланган маҳалла фаоллари, кексалар ҳамда ёшлар «Инсон ва қонун» мавзуида ўтказилган очиқ мулоқотда иштирок этиб, ўзларини қизиқтирган барча саволларга жавоб олишди. Шунингдек бугунги кунда ёшлар ўрт...да жиноятчиликнинг ол...ни олиш бораси...да олиб б...илаётган кўплаб ибратли иш...р хусусида маслаҳатлаши... олинди. Бундай учрашувла...и келажакда кўплаб ўт...иб боришга қарор қилин...

Солоҳиддин С...РОЖИДДИНОВ.

Маҳалладош

КЕМТИК БАХТ ҚАДРЛАНАДИМИ?

«ҚАДРДОНИМИЗ Донобува! Юрагимдаги армоним, ушалмаган орзуларимни Сиз билан баҳам кўриб, йўл-йўриқ, маслаҳатингизни олишга қарор қилдим. Мен институтни тугатиб, анча йил ишладим ва номзодлик диссертациясини тайёрлай бошладим. Кунларнинг бирида ишдан кеч қайтаётган эдим икки номаълум киши зўравонлик билан машинага солиб олиб кетишди. Уларга бас келиб бўлмади. Куч бермаган эдим қандайдир нарса билан бошимга уришди. Ҳушимдан кетиб қолибман. Бир вақт кўзимни очиб қарасам шаҳар ташқарисидаги тошлоқда ётибман. Номусим оёқости қилинган эди. Бир ҳафта давомида тинмай бошим айланар, ўзимга келмасдим. Шу-шу хаста бўлиб қолдим. Гап-сўз бўлишдан қўрқиб бўлган воқеани ҳеч кимга айтмадим. Лекин касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади, деганлари рост экан. Мен ҳомиладор бўлиб қолибман. Болани олдиргим келди. Аммо кейинчалик фарзанд кўролмайдиган бўлиб қолишдан қўрқиб йигирма етти ёшимда она бўлдим: Ҳасан-Зуҳро кўрдим! Онам мендан норози эдилар. Ахир ёлғиз қизи шундай бўлишини ҳеч истамасдилар. У кишига алданиб қолдим, дея ёлғон гапирдим. Ҳозирги кунда фарзандларим саккиз ёшга тўлди. Қўни-қўшниларим ҳанузгача устимдан кулишади. Агар одамларнинг гап-сўзидан қўрқиб иш қурадиган бўлсам гўдакларимни ташлаб кетганим маъқул эканда? Ахир болалар уйидаги норасидалар кимларнинг фарзанди? Ёлғиз она бўлиб, болани боққанларга меҳр-шафқат йўқми бу оламда? Ижтимоий-таъминот бўлимларига бориб қолсангиз қанча ёлғиз оналарни кўрасиз. Улар болаларини туғруқхонада қолдиришмаган, болалар уйига беришмаган. Қийналишса ҳам бағриларига босиб, вояга етказишаяпти. Наҳотки шундай оналарга тавқилаънатлар ёғилса? Ҳурматли Донобува, бунга Сиз қандай муносабат билдирасиз?»

* * *

Бизга мактуб йўллаган қизимиз исми-шарифи ва яшаш жойини ёзмаган бўлса ҳам, унинг изтироблари ҳеч бир кишини бефарқ қолдирмайди, деб ўйлайман. Азизлар, бозор шароитида яшаётганимиз туфайли турмушимизда қийинчиликлар содир бўлмоқда. Аммо ҳар қанча қийин бўлмасин, маънавиятимиз пок сақланиб келаётгани кишини хурсанд қилади. Балки энг яхши миллий удумларимиздан бири ҳам шу бўлса керак. Шундай экан, келинглар биродарлар, инсон тақдири устида чуқурроқ ўйлаб кўриб, фикр юритишга одатланайлик.

Яқинда мен ҳам юқоридаги мактубда тилга олингани каби бир воқеанинг гувоҳи бўлдим. Дўкон олдида навбат кутиб турган икки аёл бир-бири билан айтишиб қолишди.

— Оппоқи, сиз ҳам навбатга турсангиз бўларди, — деди улардан бири норози оҳангда. — Қаранг, шунча одам икки соатдан бери озиқ-овқат оламиз, деб турибмиз.

— Сенга гапни ким, қўйибди! — овозини баланд кўтариб деди иккинчиси.— Олтита болам бор, навбатсиз олишга ҳақлиман. Болаларимни баъзи бировларга ўхшаб кайф-сафо қилиб юриб, туғмаганман, билдиингми?

— Сиз... Сиз бетгачопар хотин экансиз...

Ёши кичикроқ жувон бошқа ҳеч нарса дея олмай кўзига ёш олганча навбатда турганлар сафидан чиқиб, тез-тез юриб кетди. Оғзига кучи етмаган аёл эса «бопладимми» дегандек орқасидан керилиб қараб турарди.

Кўнгли ўксиган жувонни яхши танийман. У қўшни маҳаллада яшайди, ёлғиз она. Бир ўғли бор, мактабга борадиган бўлиб қолди. Онаси уни гўдаклигидан ювиб-тараб, яхши одам бўлиб етишиши учун бор куч-ғайратини аямаяпти. Хўш, шунинг учун у таъналар эшитиши инсофданми? Чунки иқтисодий қийинчиликдан ҳам кўра, мустақилликка эришганимиздан сўнг биринчи галда маънавиятимизни юксалтиришга эътибор берилаётган экан, орамизда ёлғиз оналарнинг бўлиши мумкин эмас. Зеро, гўдакларимизнинг ҳар бири ота-она бағрида камол топсин. Шу нуқтаи-назардан ёндошилса балки яқин келажакда ёлғиз она деган иборани ишлатишга ўрин қолмас. Бугунги кунда уларга тўланаётган нафақалар бошқа оналарникидан деярли фарқ қилмайди. Майли, бу борадаги аҳвол қандай бўлишидан қатъий назар инсон қисмати ҳал бўлаётган пайтда ҳар бир масалага жиддий, атрофлича ёндошиш виждоний бурчимиз, деб ўйлайман. Бинобарин, ёлғиз оналар орасида бизга мактуб йўллаган аёлга ўхшаш аччиқ тақдир зарбасига йўлиққанлар ҳам оз эмас.

Кўриб турибсизки, азизлар, ҳаёт биз ўйлаганимиздан кўра мураккаб. Баъзан кутилмаган тасодифлар учраб қолиши мумкин. Республика «Наврўз» хайрия жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлимида бўлганимда менга бир ёлғиз онага моддий ёрдам беришганини айтиб қолишди. Маълум бўлишича, у аёл йиқилиб тушиб, боши лат ейди. Шифокорлар фарзанд кўришга рухсат бермайдилар. Шунга қарамай она бўлиш истаги устунлик қилибди. Турмушга чиқай деса, бир йигитни бебахт қиладиган. Шу боис ноқонуний йўл билан бўлса-да фарзанд кўради. Буни қарангки, у соғайиб кетибди. Ҳозир ўғли саккиз ойлик экан. Ўз яқинларига она: «Болам учун яшаяпман, соғлигимни имтиҳондан ўтказдим», дермиш. Она, ахир она-да. У ёрдам сўраб мурожаат қилса жамғарма ўз меҳрини дариғ тутиши керакми.

Минг шукрки, жонажон диёримизда тинчлик, осойишталик ҳукм сурмоқда. Одамлар орасида меҳр, оқибат, диёнат, ҳалоллик каби инсоний фазилатлар қарор топиб бораётир. Шундай бир юртда яшаётганингдан қувонасан, киши. Муҳтарам дўстлар, азиз муштарийлар, ана шундай бир вазиятда юқоридаги мактуб бўйича билдирган фикр-мулоҳазаларим ўзига хос маънога эга, деб умид қиламан.

Донобувага Саъдулла ШОДИЕВ котиблик қилди.

Тоживой тажанг шаҳар кезади

«АҚЛ ЎРГАТМАНГ...»

ТОШКЕНТ трактор заводи яқинидаги «Чинобод» санаторий-шифохонасида даволанаётган дўстим бизникига келган эди. Меҳмон билан тоза ҳаводан нафас олиш ниятида «Мовий гумбазлар» қаҳвахонаси ёнидаги хиёбонга йўл олдик.

Хиёбонга етиб келганимизда, чамаси, соат 10 ларга яқинлашиб қолган эди. Шундай бўлишига қарамай ўрта ёшлардаги фаррош аёл йўловчиларни назар-писанд қилмай йўлкаларни супуряпти. Ҳамроҳимнинг нафаси сиқмайдими, чанг-тўзонда ўзини ёмон ҳис қила бошлади.

— Барака топгур, чангитмай супурсангиз бўлмайдими?— дедим фаррош опага юзланиб. — Ундан кейин бунақа ишларни эрта тонгда бажариш керак.

— Битта сиз етмай турувдингиз менга ақл ўргатадиган! — қовоғини уйиб деди у норози оҳангда.

— Қўйинг, барибир буларга бас келолмайсиз, — деди дўстим илтижоли кўзларини боқиб. — Танбеҳ берганингиз билан ўз билганидан қолмайди. Юринг, яхшиси, бу ердан кетайлик.

Ҳамроҳимнинг гапига итоат қилиб, хиёбондан узоқлаша бошладик. Фаррош аёл эса ҳеч кимга эътибор бермай, тепага чанг кўтарганча кўча супуришда давом этарди. Қаҳвахонага келганлар ана шундай «иззат-ҳурмат» билан кутиб олинаётганини мутасадди укахонларим билишармикин?

ОДОБСИЗ ҲАЙДОВЧИ

16-ЙЎНАЛИШ бўйича қатновчи троллейбус Усмон Носир ва Бобур кўчалари чорраҳасида жойлашган кўп молли дўкон ёнидаги бекатга яқинлашгач оҳиста тўхтади. Ёшгина ҳайдовчи фақат олдинги эшикни очиб, тушаётган йўловчилардан чипта ҳам бермай кира ҳақи йиға бошлади. Уч-тўрт одамдан кейин соч-соқоли оқарган бир мўйсафид ҳассасини дўқиллатиб, индамай тушиб кетаётган эди ҳайдовчи орқасидан бақириб қолди:

— Кира ҳақини ким тўлайди, бобой?

— Мен иккинчи гуруҳ ногиронимаи, болам, — деди қария. — Бундан ташқари нафақахўрман. Ундан кейин менга шаҳар ичида қатновчи барча турдаги транспортда бепул юриш ҳуқуқи берилган. Мана гувоҳномам ҳам бор...

— Транспортда бепул юрадиган сиздақа нафақахўрлар кўпайиб кетди-да. Сенларнинг дастингдан чойчақа ҳам ишлай олмайсан, — қарияни сенсирай кетди ҳайдовчи. — Маза қилиб уйда ўтирсаларинг бўлмайдими?

— Ундай деманг, ука, — аралашдим мен. — Ахир бу отахон кўп йиллик меҳнати эвазига бепул юриш ҳуқуқини олган. Сиз у кишини ноўрин хафа қиляпсиз.

— Сиз нима қиласиз аралашиб!? — ўшқирди заррача одоби йўқ ҳайдовчи. — Индамай йўлингизда кетаверинг. Тавба, дарров чолнинг ҳимоячилари ҳам топила қолди.

Манзилга етиб келгач бу беодоб ҳайдовчининг таъобини тортиб қўйишларини сўраб, эртасигаёқ 2-троллейбус саройи раҳбарларига мурожаат қилишга аҳд қилдим.

КИМНИ ЗАҲАРЛАЯПСИЗ?

КЕЧКИ пайт Чилонзор туманининг 1-даҳасида яшовчи танишимнинг ҳолидан хабар олиш учун унинг уйига йўл олдим. Кўп қаватли уйлар орасидан бораётиб ҳаммаёқни тутун қоплаганини кўрдим. Нима гап экан, деб ярим чақирим юрган эдим, бир ўспирин тўплаб қўйилган хазонларни ёқаётганига кўзим тушиб қолди.

— Хазонларни нега ёқяпсан? — сўрадим ундан.

— Фаррошлар ҳам ҳар куни шундай қилишади, — деди ўспирин бепарволик билан. — Қанча камайса шунча яхшида.

— Бу билан нима қилаётганингни англаяпсанми, ўзи? Ўзингни ҳам, теварак-атрофни ҳам заҳарлаяпсанку!

— Ахлат ташийдиган машиналар олиб кетмаса биз нима қилайлик, ахир? Нноилож ёқишга мажбур бўляпмиз.

Шу куни даҳадаги бошқа жойларда ҳам хазонлар тўпланиб, ёқилаётганининг гувоҳи бўлдим. Бу билан ҳам ўзимизнинг соғлиғимизга, ҳам табиатга катта зарар етказилаётганини наҳотки ободончилик билан шуғулланаётган идоранинг раҳбарлари билишмаса. Агар ёдларидан кўтарилган бўлса бир эслатиб қўяй деб ҳокимликка йўл олдим...

Тоживой акага Исроил ЁҚУБОВ ҳамроҳ бўлди.

Одобнома

Абушукур БАЛХИЙ

ҲИКМАТЛАР

Дўстнинг дийдорию донишманд сўзи,
Инсон қалбидан аритар ғамни.
Ким фойдани кўзлаб танласа дўстни,
Ўзингни йироқ тут ундоқ одамни.

* * *

Яхши ном билан ўлсам ризоман, ризо,
Танам ўлимга, отим яхшиликка раво.
Хусрав дер: яхши ном ила ўлмак бил
Душманга таслим бўлиб яшашдан афзал.

* * *

Айтмишларки, тилдан чиқса сўз агар
Ўткирдир мисоли олмосу ханжар.
Сўз қулатажакдир дорни, осмонни.
Инидан чиқарар чорлаб илонни.

* * *

Кўнглингга чиқмагач ўзгалар сири,
Сенинг дил сўзингни сақлар қай бири,
Ўттиз икки тишингдан сухан чиқажак,
Ўттиз икки қулоғу дилга қўнажак.

Оғиздан чиққан сўз отилган ўқдир,
Қайта ўз ўрнига тушмоғи йўқдир.

* *Инсонийлик фазилатлари*

ХУШФЕЪЛЛИККА НИМА ЕТСИН!

УЛУҒ шоир ва мутафаккир Алишер Навоийнинг шундай рубоийси бор:

Хуб эл билан суҳбат тутубон хўб бўлғил,
Яхшини талаб қилғилу матлуб ўлғил.
Ширин сўз ила халққа марғуб ўлғил,
Юмшоқ де ҳадисингнию мажбуб ўлғил.

Шоир бу рубоийсида ширинсўзликни улуғлайди, шундай фазилат билан одамларга яхши ҳамда мулойим сўзлашга, халққа ёқимли ва севимли бўлишга даъват этади. Сўз муомала маданиятида инсоннинг маънавий қиёфасини яққол кўрсатиб беради. Демак, бобомиз айтганларидек, доимо ширинсухан бўлайлик.

Инсон ҳалол меҳнати туфайли яхши мансабу мартабага эришиши табиий. Лекин, камтарлик билан одоб сақлашни ҳам билмоғимиз керак. Самимият ила айтилган икки оғиз ширин сўз воситасида кимгадир нафимиз тегса, бу ҳам одамийлик, меҳрибонлик каби инсоний фазилатдир.

Тошкент Давлат университети кафедраси мудири, профессор Умарали Норматов раҳбарлигида «Ўзбек адабиёти» фани бўйича янги дастур керак бўлиб, Республика ўқув-услубиёт марказига боришимга тўғри келди. Хонада ўзбек тили ва адабиёти бўлимининг мудири, филология фанлари номзоди, доцент Бахтиёр Қурбонбоев иш билан банд экан. Бахтиёр ака мени илиқ кутиб олиб, яқин танишлардек ўрниларидан туриб, ҳол-аҳвол сўрашдилар. Сўнгра ўтиришга таклиф этдилар. Мен у кишининг вақтини олмай деб, тезроқ муддаога ўтмоқчи бўлдим, аммо анча вақт суҳбатлашиб ўтирдилар. Янги дастур ва шу дастур асосида яратилаётган дарсликлар ҳақида гапириб бердилар. Дастур ва дарсликларни чоп этиш учун «Ўқитувчи» нашриётига топширилганлигини хурсанд бўлиб айтдилар.

Шу суҳбатдан фойдаланиб ўзимни қизиқтирган айрим муаммоли саволларга жавоб олдим. Сўнгра у киши ташқаригача кузатиб хайрлашдилар. Йўлда кетяпман-у, бу нотаниш раҳбарнинг мени оддий бир ўқитувчи демасдан яхши муомалада бўлиб, ҳурмат қилганлигини ўйлаб ҳаддан зиёд қувондим.

Яна бир мисол. 2-Тошкент Давлат тиббиёт институти клиникасига қарашли қулоқ, томоқ ва бурун касалликлари бўлимида Шоҳимардон Хўжанов деган киши ишлайди. Бу тажрибали, изланувчан, шифокорнинг айрим инсоний фазилатлари хусусида тўхталмоқчиман.

Шоҳимардон Хўжанов инсоний қадр-қимматни юқори қўядиган, қалби кенг, беморларга нисбатан диққат-эътибор билан қараб дардларига малҳам бўлаётган шифокор эканлигини ўзим ҳам шу ерда даволаниб гувоҳи бўлдим. У кишини бўлимда ҳам, беморлар орасида ҳам обрў топаётганлигини фақат яхши муомаласи ва сидқидилдан қилаётган меҳнати туфайли деб билдим. Талабалар ҳам уни жуда ҳурмат қилишар экан. У ҳамманинг мавқеи, мартабасидан қатъи назар баб-баравар кўриб, бир хил муомалада бўлади. Бу эса камтарлигидан далолатдир.

— Беморларга руҳий малҳам бериш учун шифокорнинг очиқ чеҳрасию хуш келадиган муомаласи зарур. Чунки беморда умид уйғотилса, ишончи мустаҳкамланса муолажалар яхши натижа беради, — дейди у.

Шоҳимардон Хўжановнинг тиббиёт соҳасидаги орзулари чексиз. У ҳам кўп ибратомуз ишларни қилишга қодир. Ширин муомаласи, яхши одобию ҳалол меҳнати билан элда обрў топган, етук шифокор бўлишига ишонаман.

Форс-тожик шоири Жалолиддин Румий айтгандек:

Яхши хулқли кишини,
Яхши дегил илмини.

Зеро, эл-юрт олдида баобрў бўлмоқ истасак, бир-биримизга меҳрибон, хушмуомала, ширинсўз бўлиб, одамларга ҳамма вақт яхшилик қилайлик. Бу бизнинг инсоний бурчимиздир.

Собиржон БОБОМЕТОВ,
Тошкент туманидаги Ваҳоб Каримов номли 1-ўрта мактабнинг она тили ва адабиёт ўқитувчиси.

Қадрдонлар учрашганда...

АВТОБУСДАГИ икки аёлнинг ўзаро суҳбати эътиборимни тортди. Ўзгаларнинг гапига қулоқ солиш одобдан бўлмаса-да, уларнинг ота-оналари ҳақидаги гаплари мени беихтиёр тинглашга ундади.

— Дадам саксондан ошдилар. Шундай ёмон қариҷиларки, асти қўяверасиз. Кўзлари яхши кўрмай қолган, туртиниб-суртиниб зўрға юрадилар. Шу ҳолларига қарамай «У ёққа обор, бу ёққа обор» дейишдан чарчамайдилар. Жигарларини кўриб келармишлар. «Эй, улар келиб сизни кўришсин», — десам, хафа бўладилар. Ахир, жоним темирдан эмаску, болаларимга қарайми ё уларни етаклаб юрайми?

— Эҳ, нимасини айтасиз? Қаригандан кейин ёш боладек бўлиб қолишаркан. Мана, қайнонамнинг ётиб қолганларига уч йилдан ошди. Келди-кетдининг кети узилмайди. Севган ишимдан ҳам бўшаб, касал боқиб ўтирибман. Жонимга тегиб кетди уларнинг инжиқликлари. Акангизга айтсам, «Озгина сабр қил», дейдилар. Қани у сабрнинг охири бўлса?..

Уларнинг суҳбатлари шу зайлда шикоят билан ўтди. Тўғри, кекса одамнинг кўнглини олиш қийин, ишдан бўшаб уларни парваришлаш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Лекин ота-она розилиги ҳар нарсадан устун эмасми? Фарзандларнинг муқаддас бурчи уларнинг дуосини олишку! Миннат билан қилинган савоб яхши ишларимизни ювиб юбормайдими?

* *Дил тубидан*

ФАРЗАНДЛИК БУРЧИ

Шу ўринда бир ривоят ёдимга тушди: Бир гўрдан: «Остимда олов, устимда олов, ўнг ва сўл ёнимда олов» деган овоз эшитилибди. Суриштирсалар, марҳум йигит онасини ранжитган экан. Пайғамбар алайҳиссалом онани чақиртириб, унга гўр тўла оловни ва унда куйётган фарзандини кўрсатиб, сабабини айтибдилар. Она ҳушидан кетибди. Ўзига келгач: «Мен ўғлимдан розиман», дебди. Шу заҳоти марҳум азобдан халос бўлибди...

Автобусдаги суҳбатдошлар бу ҳикоятдан хулоса чиқариб оларлар. Мен эса муаллимларимиз ва катталар фарзандларимизга ота-онани рози қилмоқ, уларнинг хизматларини беминнат адо этмоқ муқаддас бурч эканлигини қайта-қайта уқтиришларини истардим. Бунинг учун улар аввало ўзлари ёшларга ибрат бўлиб, ота-оналарини эъзозлашсин, зинҳор болалари ёнида улардан зорланмасинлар. Зеро, бир кун фарзандлари улғайиб, ўзларига ҳам шундай муомала қилишларини ёддан чиқармасин. Ахир, қуш уясида кўрганини қилади-да. Улуғ шоиримиз ҳазрат Алишер Навоийнинг қуйидаги ҳикматлари фарзандларимиз ҳаёт йўлининг бош шиори бўлсин:

Иста ато йўлида фидо жон қилмоқ,
Қуллуқ аноға имкон қилмоқ.
Зуҳри абад истасанг фаровон қилмоқ,
Бир ани ато-аноға эҳсон қилмоқ.

Биз, катталар эса бу ҳикматнинг мағзини чақайлик:

Фарзанд ато қуллиғин чу одат қилғай,
Ул одат ила касби саодат қилғай.
Ҳар кимки атоға кўп риоят қилғай,
Ўғлидан анга бу иш сироят қилғай.

Маҳмуда ВАЛИЕВА,
Юнусобод туманидаги Ю. Мўминов номли 247-мактабнинг олий тоифадаги она тили ва адабиёти муаллимаси.

БЕРУНИЙ майдони бекатидан трамвайга ўтирдим. Бир-икки бекатдан сўнг трамвайга бир онахон чиқди ва олди ўриндиқларнинг биридан жой олди. У кўринишдан анча тетик 60-65 ёшларга бориб қолган аёл эди. Трамвай Чорсу бекатига етганда барваста йигит ҳам чиқиб, онахоннинг қаршиларига келиб турди. Йигит яхши кийинган, умуман кўринишидан «бақувват» оиланинг фарзанди экани кўриниб турарди.

* *Шахсий фикр*

«СУЯНЧИҚҚА СУЯНМАНГ»

У ўзини трамвайга биринчи марта чиққандек тутарди. Онахон йигитнинг ўнғайсизланаётганини кўриб ўз ёнидан жой кўрсатди, лекин йигит бу таклифни рад этди.

Бир қанча бекат ўтиб борар, лекин йигит ҳануз жойидан жилмас эди. Онахон ёнларида бўш жой бўла туриб йигитдан рад жавобини олгач, бир оз ўнғайсизланиб, яна бир бор таклиф қилди. Йигит ўзининг ноқулай аҳволда қолганини сезди, шекилли. «Ўриндиқнинг суянчиғи йўқ экан». — деди. Ҳозиргина майин жилмайиб турган онахон кўзидаги табассумдан асар ҳам қолмади. У йигитга ўткир нигоҳ билан бир қараб олиб: «Суянчиққа кўп суянаверманг, болам», — деди.

Маълумки, турғунлик йилларида катта лавозим эгаларининг фарзандлари таниш-билиш билан катта пул эвазига олий ўқув юртларига қабул қилинар эди. Ўқийман деганлар бу ёқда қолиб, ота-онасининг мажбури билан ўқишга кирган ёшлар «таҳсил» олишарди. «Суянчиғи» йўқ, аммо миясида билими борлар четда қолиб кетаверарди. Мустақилликка эришганимиз шарофати билан бу йил тест синовларидан фақат ўткир билим ва қобилиятга эга бўлган ўқувчилар ўтиб, ҳозир таҳсил олишмоқда. Ўйлайманки, энди суянчиқнинг даври ўтди. Трамвайдаги онахоннинг йигитга айтган гапида шунга шаъма бор эди...

Гулчеҳра АЛИМОВА,
Тошкент Давлат университети журналистика факультетининг талабаси.

* *Илм масканларида*

КЕЛАЖАККА ЗАМИН

ТОШКЕНТ «Миконд» заводининг довруғи жаҳонга машҳур. Корхона маъмурияти ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг турини ва сифатини яхшилаш билан бир қаторда шу ерда меҳнат қилаётган ёшларга ҳам катта эътибор билан қарамоқда. Айниқса ишлаб ўқишни давом эттирмоқчи бўлганлар учун барча шароитлар муҳайё. Яқинда биз шу корхонага қарашли бўлган 45-миллий лицейда бўлиб, илмий бўлим мудири Фарида Бобомуҳамедова билан суҳбатлашиб қайтдик.

— 1969 йилнинг август ойида «Миконд» заводимиз қошида ишчи-ёшларнинг кечки мактаби ташкил этилганди. Дастлаб транспорт цехи қаршисида иш бошлаган, кейинчалик эса «Биллур» дўкони ёнидаги бинога кўчиб ўтган бу мактаб нафақат корхона учун, балки пойтахтнинг жуда кўп ишчи-ёшларига ўрта маълумот берди ва уларни катта ҳаёт бўсағасига кузатиб қўйди.

Бу йилдан бошлаб мактабимиз пойтахтнинг 45-миллий лицейи шохобчаси мақомини олди. Шу боис энди бизда нафақат ишчи-ёшларимиз ўрта маълумот олишади, балки улар бугунги кундалик турмушда жуда асқотадиган иқтисодчи, менежерлик касбларини ҳам ўрганишади. Бизда 9, 10, 11, 12, 13-синфлар мавжуд бўлиб улар шартли равишда тўрт йўналишда ўқитиб борилади: ўрта маълумот учун, мутахассислик, чуқур ўргатиладиган ва 13-синфлар. Чуқур ўргатиладиган гуруҳимиз 10-синфда бўлиб, ўқувчилар кимё, биология фанларини ўрганишади. 13-синфга эса фақат ўрта маълумотлилар қабул қилиниб, улар юқорида кўрсатилган мутахассисликларга ўргатилади. Аммо бу гуруҳларимиз пуллик бўлиб, ойига 6 минг сўмдан пул тўлаб турилади. Барча синфларимизда ўзбек ва рус гуруҳларимиз бор ва уларнинг ҳар бирида 20 тадан ўқувчилар таҳсил олишади.

Яқин келажакда амалга оширмоқчи бўлган бир нечта режаларимиз бор. Масалан янги гуруҳ очиб, лотин алифбосини ўргатиш, корхона учун созловчи ва биллур буюмларга ишлов берадиган ишчи мутахассислар тайёрлаш ва бошқалар. Амалга ошираётган бу ишларимиз учун биз биринчи навбатда «Миконд» заводи раҳбарларидан миннатдормиз. Завод маъмурияти бу йил мактабимизни тўлиқ таъмирлаб берди. Бундан ташқари электр ва бошқа тузатиш ишлари, ёзиш-чизиш қуроллари билан таъминлаб туришни корхона ўз зиммасига олган.

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

XIX АСР охири XX аср бошларида яшаб ўтган Фахр ул-Банот Сибғатуллоҳ қизи олима, фозилаю муаллима бўлиб, ёш хотин-қизлар тарбиясига оид ахлоқдан сабоқ берувчи «Қизлар тарбияси», «Оила сабоқлари» ва тўрт жузддан иборат «Муаллимат ул-Банот» каби китобларнинг муаллифидир. Унинг «Оила сабоқлари» рисоласи қизлар мактаби учун дарслик бўлиб, 87 сабоқ дарсдан иборат. Бунда ёш хотин-қизларнинг тарбия, ахлоқ, одоб масалалари, уй-рўзғор ишлари, бола тарбияси хусусида лозим билимга эга бўлишлари ёритилади.

* *Оила сабоқлари*

ХОНАДОН СОҲИБАСИНИНГ ДАСТУРИЛАМАЛИ

Олима киши ҳаётида бахтли яшаши учун илм ўрганмоғи лозимлигини қатъий таъкидлайди: «Одамгарчилик учун керакли бўлғон номус, иффат, уят каби фазилатларни энг аввал ушлаб турувчи илму-маърифатдир. Бахтнинг ҳам, роҳатнинг ҳам, бойликнинг ҳам негизи, асоси илму маърифатдир». Шу сатрлар давомида у хотин-қизларнинг илм ўрганишлари уларнинг бурчлари эканлигини, усиз уй-рўзғор тутиш осон кечмаслигини уқтириб ўтади. Шу тариқа у иффат, сабр, олижаноблик каби юксак фазилатларга қандай эришмоқ йўлларини келтиради.

Киши ўз ҳаёти давомида бирор бир даражага эришмоғи осон кечмаслиги, фақат заҳмат чекиш эвазига инсон муроди ҳосил бўлиши барчага маълум. Муаллиф ўз китобининг «Иш ва тиришмоқ» бобида шу хусусда сўз юритади: «Сиҳат, илм, бойлик, бахт каби одамларнинг роҳатликка эриштиратурғон нарсалар кўкдан дастурхонга ўзлари тўкилиб тушмаслар. Улар барчаси тиришув орқасидагина топилади. Одам ишларни тиришиб қилмаса, дунёда яшай олмас. Киши ёрдами бирла яшаса-да, бахтли, хотиржам бўлмас. Тиришганлар мол топар, мартабаси кўтарилур».

Халқимизда қариндош-уруғчилик, узоқ-яқинлик муносабатларига азал-азалдан жиддий эътибор бериб келинган. Ота-онага доимий ҳурматда бўлиш, сингилларни авайлаш, қариндошлардан мунтазам хабар олиб туриш қон-қонимизга сингиб кетган. Олима ҳам бу мавзуни ўз фикру мулоҳазалари билан бойитади: «Акаларингиз, опаларингиз, келину-янгаларингиз, эр қариндошларингиз, қиз қариндошларингиз, туғишганларингизнинг болалари, қайнота, қайнона, қайиноға, қайинсингилларингиз, ўзингиз ва эрингизнинг яқинлари қалбингизда суюкли ва ҳурматли бўлиши керак. Улардан қайси бири бўлса ҳам ҳожатда бўлганларига кучингиз етган қодир ёрдам қилмак, кучингиз етмаса тил бирлада уларни юпатмак, мол бирла ёрдам қила олмасангиз қўл бирла бажара олурлик ишларини қилиб, кўнгилларини топишга киришмак ўз бурчларингиз жумласидандир».

Муаллиф ўз китобида сиҳат-саломат юриш қоидаларига катта ўрин ажратган. Бу табиий ҳол, зеро, у ўзи таъкидлаганидек, бахтли бўлишнинг шартларидан бири тана сиҳатидир. Киши доимо саломат юриши учун тананинг кундалик табиий эҳтиёжларига тўғри, ўз вақти ва меъёрида амал қилиши лозим. Шу жиҳатдан китобда емоқ, ичмоқ, ухламоқ, тоза юриш, покиза кийиниш қоидалари хасталиклардан сақланиш, меҳнатнинг фойдаси, дори-дармонларни қай вақт қабул қилиш, ёмон одатларни ташлаш хусусида фойдали маслаҳатлар берилган: «Дунёда одам учун энг зўр неъмат саломатлик ва виждон роҳатлигидир. Тананинг сиҳати, унинг ҳар бир аъзоларини ўз вақтида ҳаракатлантириб, ҳар бир ишини ҳар вақт текис ишлатиб туриш тананинг тиригу саломат бўлувчи демак. Одам емак, ичмак, ухламак каби ҳар бир ишда ва тан ҳаракатларида ифрот (меъёридан ортиқ) ва тафрит (меъёридан кам)дан сақлангани лозим. Чунки бу икки офат таннинг саломатлигини йўқотадир, охири ҳалок қиладир».

Инсон фақат емоқ, ичмоқ ва ухламоқ билан умр кечирмайди. Дунё моддий бойликлардан ташқари маънавий манбалардан ҳам иборат. Шундай экан, инсоннинг қадр-қиммати унинг кийинишидагина эмас, балки маънавиятида, нозик дидида ҳам намоён бўлади. Китобнинг «Мусиқа» боби бу фикрни яна бир бор тасдиқлайди. «Мусиқа ҳам намоён нафисадандир. Бир хоним ўқиб ёзишни, дин ҳукмларини, қўл ишларини, хусусан тикув ишлари, ош пиширишни ва шунинг каби бутун керак бўлган ишларни ўргангандан сўнг мумкин бўлса мусиқа ўрганишга ҳам тиришмоғи керак». «Дастурхон тузмак» бўлимида эса «Покизаю яхши тузалган дастурхон иштаҳани оширур. «Ош пиширмак бир ҳунардир, дастурхон тузмак эса бир билимдир» дерларки, бу жуда тўғри сўздир. Жуда яхши пишган нафис овқатлар ҳас ости устига қўйилиб, аралаш-қуралаш бўлиб кетган дастурхонда таъмсиз, бемаза кўринур».

Оила деганда биринчи навбатда кўз олдимизга бола келади. Чунки у оила чироғи, дил роҳати, авлод давомчиси. «Болалик уй бозор, боласиз уй мозор» деган халқ нақли заминида ҳам катта ҳикмат ётади. Шунга кўра «Оила сабоқлари» китобининг деярли тўртдан бир қисми бола тарбиясига бағишланган. Унда болани ювинтирмоқ, унинг уйқуси, кийиниши, болалар хонаси, моддий ҳамда маънавий тарбия, боланинг ёмон одатларини енгиш хусусидаги каби тарбия сабоқлари батафсил ёритилган. Жумладан «Боланинг уйқуси» бўлимида шундай ўгитлар бор: «Ухлаган вақтида бешигини тебратмак яхши одат эмасдир. Бола бошда тебратишга ўргатилмаса тебратувни истамай ҳам ухлай оладир. Болалар учун кичкина бир ўрин ҳозирлаб ўз ёнида ётқизмоқ, янада яхшироқдур, лекин онага жуда яқин ётмаслиги керак. Боланинг бош ёнида қуёш, дераза ёки лампа нури тушса, болани ғилай қилиб қўяжагидан нурини ҳар вақт оёқ тарафида бўлишига эътибор қилмак керак».

«Оила сабоқлари» китобининг қимматли томони шундаки, у кундалик турмушнинг ҳар бир соҳасини тўла қамраб олган. Шунга кўра бу китоб ҳар бир хонадонда бўлмоғи, оила аъзолари, асосан онанинг турмушдаги дастуриламалига айланмоғи фойдадан ҳоли эмас.

Мурод РАҲИМОВ.

ТУНОВ куни бозорга тушиб бир воқеа устидан чиқиб қолдим. Бир машина қовун келтирилди. Икки ўсмирин бола деҳқон билан шартлашди шекилли, қовунни туширишга кўмаклаша бошлашди. Юк туширилгач, деҳқон уларга миннатдорчилик билдириб, ҳар иккаласига биттадан қовун берди. Болалар хурсанд ҳолатда уйларига кетдилар...

Худди шу бозорнинг ўзида яна бир манзаранинг гувоҳи бўлдим. Икки-уч ўсмирин деҳқон савдо билан бандлигини пойлаб, унинг чалғиганидан фойдаланиб қовун-тарвуз уюмидан битта-иккиталаб ўғирлаб, нарироқда пуллашмоқда.

Мана, сизга икки хил манзара. Биринчиси ҳалол меҳнат эвазига, иккинчиси ўғирлик, бировнинг розилигисиз нон топиш. Ўғирликнинг катта-кичиги бўлмайди. Бундай воқеаларнинг авжига чиқишига асосий сабаблардан бири теварак-атрофдагиларнинг бефарқлиги бўлса, иккинчидан муқаддас ҳадисларимиздаги «Кимки билиб туриб, ўғирлик молни сотиб олса, у шу ўғриликнинг ори ва гуноҳига шерик бўладур» ўгитларига амал қилинмаганлигида деб ўйлайман.

Юқоридаги иллатларни чуқурроқ таҳлил қиларканмиз, шундай хулоса чиқариш мумкин. Болаларнинг эҳтиёжлари кундан-кунга ортиб бормоқда. Ёшларимизга синчиклаб назар ташласак кийинишларидан ҳайратланмай илож йўқ. Кўпчилик ёшлар кийим-кечакка ортиқ зеб беришяпти. Бунинг устига уларда манманлик, кибр-ҳаво баланд, ўзларига ортиқча бино қўйишади. Ҳатто бундайроқ кийинганларини менсимай қўйишмоқда. Хусусан бундай феъл-атвор олий ўқув юртлари, бошқа ўқув юртлари муассасаларидаги ёшларда яққол кўриниб туради. Табиийки, башанг кийиниш, зеб-зийнат учун катта пул керак, албатта. Демак, қандай бўлмасин ана шу пулни ишлаш керак.

Шу сабабли бўлса керак кўпчилик ёшларимиз тижоратни маъқул кўришмоқда. Тўғри, бу касб шарқона, бизда қадимдан асосан эркаклар иши бўлиб келган. Би-

* *Бирни кўриб фикр қил...*

ҲАЛОЛЛИККА ЎРГАТАЙЛИК

роқ тижорат билан шуғулланувчи киши ҳалолликка асосланган талабларга сўзсиз амал этиши керак.

Хўш, нима учун охирги йилларда бундай қоидаларга амал қилинмади? Юқорида айтганимиздаги ҳамма нарса эҳтиёждан келиб чиқади. Болалардаги эҳтиёж ҳозирги кунда катталардан кам эмас. Худди шундай эҳтиёжлар уларни турли йўлларга бошлайди.

Жиноят, иқтисодий аҳвол қандай бўлишидан қатъи назар, бола тарбиясига бош жавобгар ота-онадир. Буни истаймизми, истамаймизми инкор қилиб бўлмайди. Баъзи ота-оналар билан суҳбатлашсанг, бор айбни ўзгаларга, қўни-қўшнининг боласига тўнкаб, ўзларини оппоқ қилиб кўрсатишади. Яхши тарбияли боладан ҳамма хурсанд, роҳатини эса ота-онаси кўради. Шундай бўлгач, боланинг қадами ўзгардими, ота-она уни дарҳол тўғри йўлга солиши керак.

Ёлғиз ўғилни тарбиялаш қийин бўлар экан, — дейди бир куни хомушлик билан бир ота. — Тилаб олган яккаю ягона ўғлимиз 7-синфданоқ чека бошлади. Кўпинча уйда уч-тўрт соатлаб йўқ бўлиб қолади. Нима қилсам бўлар экан, муаллим?

Мен бу оилани жуда яхши биламан. Ҳалол, меҳнаткаш кишилар. Уларга шундай маслаҳат бердим: роса 10 кун болангизни орқаваротдан кузатинг.

10 кун ҳам ўтди. Дафтарда шундай ёзувлар пайдо бўлди-ки, ота-она боласининг тарбияси бузила бошлаганини яққол сезишди. Ўғил ҳатто уйидаги соатни ҳам сотиб юборибди. Шундай қилиб ота-она тарбиявий кузатув оқибати шу бўлдики, бола барча айбларини бўйнига олди.

Бу воқеага 5 йил бўлибди. Куни кеча боланинг отасини учратиб қолдим.

— Хўп вақтида қайириб олдикда, ўғлимни. Мана, ҳозир билим юртини тамомлаб, бинойидек ишлаяпти. Рўзғорнинг ҳам бир четини кўтаряпти, барака топгур, — дейди мамнунлик билан.

Бу воқеа ниҳоятда ибратлидир. Ўғил-қизи бор ҳар бир ота-она авваламбор фарзандларига ҳалол ва покиза яшашни ўргатмоғи лозим.

Бахтиёр КАРИМОВ,
олий тоифали муаллим.

Болаларни ёшлигидан урф-одатларимиз ҳамда анъаналаримиздан хабардор этиш оналаримизнинг муқаддас бурчидир.

СУРАТДА: ширин-шакар болажонлар қандай қилиб чой қуйиб узатишни ўрганишяпти.

Равиль Альбеков сурати.

ЖАМИЯТ ТАШАББУСИ

РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахтида фаолият кўрсатаётган жамиятлардан бири машҳур рассом, археолог ва ёзувчи Николай Рерих номи билан аталади. Номи бутун дунёга машҳур бўлган бу санъаткор ижодий меросини ўрганиш ва тарғиб этиш мақсадида халқаро Рерих маркази ҳам ташкил этилган.

Тошкентдаги жамият ана шу нуфузли маданият даргоҳининг бир филиали сифатида ташкил этилган. Яқинда уюштирилган хайрия концерти ҳам шу жамият ташаббуси билан ўтказилди. Тошкент электромеханика тажриба заводи маданият уйида намойиш қилинган мазкур томошада шаҳримиздаги қатор санъат аҳллари фаоллик кўрсатдилар.

Ҳамза номидаги республика мусиқа билим юрти, «Илҳом» театр-студияси ижодий жамоаларининг чиқишлари илиқ кутиб олинди. Шаҳар болалар камер оркестри ҳам шу шодиёнага атаб янги томоша дастурини тайёрлади.

Концерт муваффақиятли ўтди. Хайрия томошасидан тушган маблағ Москвага юбориладиган бўлди. Бу пул Москвада очилаётган Н. Рерих музейини тиклаш учун сарфланади.

Мазкур музей халқаро Рерих жамияти ташаббуси била ташкил қилинмоқда.

Ўзбекистон—мустақил давлат

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

ДУКОНДАН бирор-бир йирикроқ буюм ёки анжом харид қилай десанг ёнингда даста-даста қадрсизланган пул олиб юришинг бирмунча ноқулайликлар туғдиради. Ривожланган хориж давлатларида эса бунинг ўнғай ва жуда қулай йўлини топишган. Яъни электрон ва магнит карточкалари, чек дафтарчалари, кредит карточкалари орқали лаҳза мобайнида турли хил ҳисоб-китобларни амалга ошириш мумкин. Бунинг учун банкда пулинг бўлса бас.

Ўзбекистон истиқлолга эришиб, жаҳон ҳамжамияти сари юз тутиб бораётган ҳозирги пайтда ҳаётимизнинг ҳар бир жабҳасида, жумладан сиёсат ва иқтисодиёт соҳаларида улкан ижобий ўзгаришларнинг гувоҳи бўлмоқдамиз. Инчунун, яқин ойлар ичида бизнинг республикамизда ҳам турли хил ҳисоб-китоб ишларини амалга ошириш учун қулай бўлган электрон карточкалар жорий этилса ажаб эмас. Чунки ҳозир Ўзбекистон Республикаси Жамғарма банкининг буюртмасига асосан Тошкентдаги радио электрон аппаратлар заводи қошидаги «ЭПУЛ» ишлаб чиқариш тижорат фирмаси томонидан янги типдаги электрон карточкалар (уларни пул эквиваленти ёки электрон ҳамён деб тавсифлаш мумкин) унинг тажриба нусхалари ишлаб чиқилиб, синовлардан муваффақиятли ўтди. Бу воқеани истиқлолга боғлаётганимизнинг ҳам сабаби бор. Гап шундаки, собиқ Иттифоқ республикалари мустақилликка эришгач, улардаги мавжуд мудофаа мақсадлари учун фаолият кўрсатган ҳарбий корхоналарнинг йўналишини халқ истеъмоли молларини чиқаришга ўзгартириш учун ҳаракатлар бошланди. Натижада олий тоифадаги мутахассислар ишлаётган, янги техника билан жиҳозланган ҳарбий корхоналардан тез орада юқори сифатли болалар аравачалари, уй-рўзғор буюмлари, кийим-кечаклар, қурилиш материаллари чиқа бошлади. Бинобарин, «ЭПУЛ» фирмасининг тақдири ҳам шунга ўхшаш. Илгари радио электрон аппаратлар заводи Москвадаги приборлар қурилиши институтига қарашли бўлиб, мудофаа мақсадларига йўналтирилган буюртмаларни бажарарди. Иттифоқ бўлингандан сўнг завод ҳам мустақил равишда ишлаш ҳуқуқига эга бўлди. Натижада 1992 йилнинг 28 августида «ЭПУЛ» ишлаб чиқариш тижорат фирмаси таъсис этилди. Унинг таъсисчилари эса Ўзбекистон Республикаси Жамғарма банки ва Тошкент радио электрон аппаратлар заводи бўлди.

Биз куни кеча «ЭПУЛ» фирмасида бўлиб унда электрон карточкаларни чиқариш бўйича олиб борилаётган иш жараёнлари билан танишдик, карточка билан боғлиқ қурилманинг ишини кузатдик ҳамда ушбу соҳа мутахассислари билан суҳбатда бўлдик.

— Авваламбор шуни таъкидлаб ўтмоқчи эдимки, — сўз бошлади биз билан суҳбатда «ЭПУЛ» фирмасининг ижрочи директори Виктор Платонович Прямков, — кейинги пайтларда мудофаа мақсадларига йўналтирилган айрим корхоналар янги шароитларда ишни қандай қайта ташкил қилишни билмай ўзларининг й и л л а р д а в о м и д а шаклланган юксак малакали интеллектуал кучларини йўқотмоқдалар. Яъни кўпчилик ноёб билим, иқтидор соҳиблари тижорат тузилмаларига кетиб қолишмоқда. Бизда ҳам кўп йиллардан бери баҳамжиҳат меҳнат қилиб келаётган аҳил ва иқтидорли жамоа мавжуд эди. Ва кўп ўйлаб ўтирмай «ЭПУЛ» (ЭПУЛ — инглизчада электрон фирмалар бирлашмаси маъносини англатади) ишлаб чиқариш тижорат фирмасини тузишга жазм этдик. Бизнинг дастлабки ишимиз ҳам электрон карточка яратиш борасида бўлди. Умуман, электрон карточка яратиш ғояси бизда илгаритдан мавжуд эди. Ниҳоят 1992 йил баҳорида республика Вазирлар маҳкамаси бизнинг зиммамизга электрон карточкаларни ишлаб чиқиш учун топшириқ берди. Шуниси қувонарлики, республика Жамғарма банки узоқни ўйлаб иш тутди ва банк бошқарувининг раиси Н. Ф. Муҳиддинов ҳамда банк бўлими бошлиғи, бошқарув аъзоси А. А. Алиевлар таъсисчиларимиз сифатида мазкур ишни ҳали у қуруқ ғоя бўлишига қарамасдан маблағ билан таъминлашни бўйинларига олдилар. Зеро, чет эл фирмалари, жумладан Францияга буюртма бериб улардан тайёр технологияни олиш ҳам мумкин эди. Бироқ бунда биринчидан Республикамиз учун сув билан ҳаводек зарур бўлган катта миқдордаги валюта маблағини ажратиш керак эди. Иккинчидан француз, япон ва америкаликлар ишлаб чиқараётган карточкаларнинг деярли асосий қисми контактли бўлиб, бу маълум даражада ўзига хос ноқулайликларни туғдиради. Бундан ташқари бирор бир Ғарб мамлакати бизга замонавий, илғор технологияни бериши қийинлигини ҳам назарда тутиш керак.

Шу ўринда икки оғиз сўз ҳисоб-китоб ишларида фойдаланиладиган электрон ва магнит карточкалар хусусида. Ҳозир кўпгина ривожланган ғарб мамлакатларида, хусусан Франция, АҚШ ва Японияда бундай карточкалар жуда кенг қўлланилмоқда. Бироқ дастлаб магнит карточкалари ихтиро қилингани учун жаҳонда бундай карточкалар кўпроқ тарқалган. Зеро, магнит карточкаларини инкор этиб электрон карточкаларни жорий қилиш учун ҳатто ривожланган Ғарб мамлакатлари миқёсида ҳам жуда катта маблағ талаб қилинади. Масалан, Америка Қўшма Штатларида магнит карточкаларидан кенг фойдаланилади.

Энди Ғарб мамлакатларида муомалада бўлган электрон карточкалар ҳақида тўхталсак. Уларнинг деярли барчаси ички батареялардан қувват олиб ишлайди. Фақат АҚШдагина ички қувват манбаи бўлмаган карточкалар ихтиро қилинди. Ва ҳар бир карточкадан ўрта ҳисобда 4—5 йил фойдаланиш мумкин. Шуни ҳам айтиб ўтиш ўринлики, дунё миқёсида ҳозир бундай карточкалар кишилар ҳаётига тобора чуқурроқ кириб бормоқда. Чунончи, Францияда улардан олий ўқув юртларида синов дафтарчалари, Японияда эса суғуртали тиббиёт соҳасида касаллик тарихи сифатида ҳам фойдаланилмоқда. Бироқ хорижда хусусий капитал мавжудлиги учун бир йўла кўплаб операцияларни бажара оладиган универсал карточкалар жорий этилмаган.

«ЭПУЛ» фирмаси томонидан собиқ Иттифоқ радио саноати ва умумий машинасозлик вазирликлари тасарруфидаги корхоналар ёрдамида (улар ўта нозик технологияга асосланган айрим эҳтиёт қисмларни етказиб беришган) ишлаб чиқилган электрон карточкани кўздан кечирамиз. Ҳажми умумий ойлик чиптасидан деярли фарқ қилмайди. Қалинлиги эса 3 миллиметр бўлган электрон карточкалар киши ёнида олиб юришида ҳеч қандай ноқулайликлар туғдирмайди. Маълум бўлишича, у қайси томондан ёндошманг жаҳон андозаларига мос равишда тайёрланиб, Ғарбда ишлаб чиқарилаётган шу каби карточкалардан сира қолишмас экан. Унинг ичига қувват сифатида литийли нозик микросхема ўрнатилган бўлиб, турли батареялардан қувват манбаи сифатида фойдаланилмайди. Контактсиз электрон карточка турли зарур маълумотларни хотирасига жамлаб янгиларини ёзиш ва ўқишни таъминлайди. Ундан жамғарма банкида коммунал хизматлар, телефон каби ўндан ортиқ тўловларни тўлашда ҳамда савдо дўконларидан харид қилинадиган буюмлар, маиший хизматлар, самолёт ёки темир йўл чипталари учун ҳисоб-китоб қилишда фойдаланиш мумкин.

Унинг ишлаш усули ҳам унчалик мураккаб эмас. Бунинг учун авваламбор мижоз жамғармалар банкида электрон ҳисоб рақами очиши лозим бўлади. Қолган барча қоидалар худди омонат дафтариникидан деярли фарқ қилмайди. Электрон карточка хотирасига мижоз кодидан сўнг, унинг исми-шарифи, ҳисоб рақами, қўйилган пул миқдори ҳамда ўн турдаги коммунал ва бошқа тўловлар ёзиб қўйилади. Сўнг кодлангач, ушбу маълумотлар ишончли муҳофаза қилинади.

Карточканинг дастурий муҳофазасида ҳимоянинг мураккаб алгоритмлари, соддароқ қилиб айтганда криптоҳимоядан фойдаланилган.

Карточка ридер (мижозлар пульти)га улангач, унинг коди босилади. Сўнг лозим бўлган турли тўловлар тўлангач уларнинг умумий миқдори карточкадан ўчирилади. Ва дўкондаги ҳисоблаш марказидан марказий банкка ўтказилади. Марказий банк эса ҳисобни жамғарма банкига ўтказади. Бу жараёнда мижоз асло иштирок этмайди. Карточка соҳибига тўловнинг ҳақиқатан ҳам амалга оширилганлигини билдирувчи электрон имзо қўйилган чек берилади. Умуман, ҳар бир операция электрон имзо орқали амалга оширилади. Ва бу ҳисоб-китобнинг қалбаки эмаслигини билдиради. Чекнинг биттаси банкда, иккинчиси эса карточка эгасида қолади. Бинобарин, электрон карточкадан фойдаланишнинг ютуқлари шундан иборатки, бунда мижозга ҳеч қандай қоғозбозликсиз тез, самарали ва қулай хизмат кўрсатилади, шунингдек бу республикадаги нақд пул миқдорининг тежалишида ҳам муҳим роль ўйнайди.

— Мабодо карточка йўқолса ёки уни ўғирлаб олиб, фойдаланмоқчи бўлсаларчи? Бундай ҳолларда маълум муҳофаза усуллари ҳам ҳисобга олинганми?

— Электрон карточка йўқолса, бу ҳақда жамғарма банкига келиб хабар бериш керак. Ва у «ҳибс»га олинади. Шунингдек, уни ўғирлаб ўзбошимчалик билан фойдаланмоқчи бўлганларга қарши ўзига хос муҳофаза усуллари ҳам кўзда тутилган. Қаллоб албатта карточканинг кодини билмайди. Мижозлар пультида код нотўғри кўрсатилганда эса ҳеч қандай ҳисоб-китоб муомаласи амалга оширилмайди. Мижознинг аризасига биноан йўқолган карточканинг коди ўзгартирилади. Шундай қилиб мабодо карточка йўқолган тақдирда ҳам мижознинг пулига ҳеч қандай зиён-заҳмат етмайди. Бундан ташқари банкдаги ахборот уч йил сақланади. Карточкадан ҳар фойдалангандан сўнг маълумотларни сақлаш муддати яна уч йилга чўзилаверади. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, мижозга 50 минг сўм нақд пул керак бўлиб қолди дейлик, электрон ҳисобда эса унинг 100 минг сўм пули бор. У бемалол ўзига зарур миқдордаги пулни банкдан олиши мумкин.

— Собиқ Иттифоқнинг бошқа республикаларида ҳам шунга ўхшаш карточкалар жорий қилинганми?

— Очиғини айтганда худди бизники каби ҳам савдо-сотиқ, ҳам коммунал тўловлар учун фойдаланиладиган электрон карточкалар ҳали бошқа республикаларда ишлаб чиқилгани йўқ. Фақат Украинанинг Харьков шаҳрида ёнилғи қуйиш станцияларида бундай карточкалардан фойдаланилмоқда. Тижорат тизимида ҳам айрим дўконлар фақат ўз мижозлари учун ушбу усулни қўллаш ҳаракатларини қилишяпти.

— Электрон карточканинг нархи қиммат эмасми?

— Ҳозирги шароитларни ҳисобга олсак қиммат эмас, деб дадил айтишимиз мумкин. — Ҳозир унинг нархи 3 минг сўм атрофида бўляпти. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, мижоз албатта бу системага ишониши керак. Чунки тадбир жараёнида ҳатто бирон-бир хатолик бўлса ҳам кишилар электрон карточкага ишончини йўқотишлари мумкин. Шунинг учун ҳам биз ишни жуда пухта олиб бораяпмиз. Фикримизча, ундан фойдаланадиганларнинг ёши 30—40 атрофида, ақлли, тадбиркор, даромади ҳам бирмунча юқори бўлиши керак.

— Электрон карточкаларнинг келажаги ҳақида қандай фикрдасиз?

— Албатта ҳозирги техник янгиланишлар, атом асрида бундай карточкалар ҳисоб-китоб ишларида жуда катта қулайликлар яратган бўларди. Карточкалар замирида нозик технологиялар ётади. Уни кўплаб ишлаб чиқариш учун лазер қурилмалари, меъёрли монтаж техникаларини ўрнатиш, бир сўз билан айтганда жуда нозик технологик операциялар кўламини қамраб олиши керак. Бунинг учун эса инвестиция, пул ажратилиши, алоҳида давлат дастурини ишлаб чиқиш лозим бўлади. Ана шунда савдо учун алоҳида, тижорат тузилмалари, давлат ташкилотлари учун алоҳида турдаги терминалларни ишлаб чиқишимиз мумкин. Натижада эса келгусида барча тадбирларни бир зумда амалга ошириш мумкин бўлган универсал карточкаларни ишлаб чиқиб ҳаётга тадбиқ этиш имконияти туғилади.

Бу эса нақд пулсиз ҳисоб-китоб ишларига ўтишда асосий омил бўлиши мумкин. Бундан ташқари карточкаларнинг қонуний муҳофазасини таъминлаш учун ҳам ҳуқуқий ҳужжатлар мажмуини ишлаб чиқиш зарур бўлади. Умуман, электрон карточкани дастлабки қалдирғоч дейишимиз мумкин. Ҳозир уни янада мураккаблаштириб, кўпроқ операцияларни ўз ичига қамраб олишини таъминлаш устида ишлаяпмиз. Фирмамиз томонидан шунингдек, идентификацион карточкалар учун стандарт лойиҳаси ҳам ишлаб чиқилди. Бундай карточкалар орқали электрон ва бошқа турдаги карточкалар, асбоб-ускуналар, анжомларни сертификатдан ўтказиш мумкин бўлади. Биз ҳозир фақат Ўзбекистон Республикаси жамғарма банки билан ҳамкорликда ишлаяпмиз. Имкониятлар ва маблағ бўлса суғурта тиббиёт, савдо нуқталари, метро учун ҳам электрон карточкалар тайёрлашимиз мумкин. Бунинг учун фақат банклар, алоқа вазирлиги «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув», «Ўзбекистон Ҳаво йўллари», Темир йўл идораси каби манфаатдор ташкилотлар, бошқа вазирликлар бош қўшса бўлди, банклараро ягона тизимни ишлаб чиқиш ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас.

— Электрон карточкаларни келгусида жорий этиш учун амалда синовдан ўтказиш ишлари ҳам режалаштирилганми?

— Шу йилнинг ноябрь-декабрь ойларида республика жамғарма банки билан биргаликда жамғарма банкининг Чилонзор туман бўлимида маълум миқдордаги мижозлар учун системанинг ишини амалда текшириш мақсадида синов тариқасида электрон карточкалардан фойдаланиш ишини йўлга қўймоқчимиз. Кейинчалик эса мазкур бўлим орқали ҳисоб очганлар, электрон карточкаларни ишлатишлари учун шароит туғилади. Шунингдек «Ўзбексавдо» концерни ва «Чилонзор» савдо марказлари билан ҳам шартномалар туздик. Унга кўра «Чилонзор» савдо маркази ва «Шуҳрат» магазинларига бир нечта терминалларни ўрнатиб, фақат коммунал тўловлар эмас, балки савдо тўловларини ҳам амалга ошириш имконини туғдириш мумкин бўлади...

Фирмадан қайтар эканмиз, «ЭПУЛ» ходимларининг тадбиркорлигию, зеҳну заковатига қойил қолдик. Фирма унчалик катта эмас — 11 кишидан иборат ва унинг аъзоларининг ўртача ёши 30 ни ташкил этаркан. Ўйлаймизки, ёш ва аҳил жамоа келажакда ҳали жуда кўп ажойиб ишларни амалга оширади. Электрон карточкалар эса дастлабки қалдирғоч, холос.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

САМАРАЛИ ТАДҚИҚОТЛАР

КЕЙИНГИ йилларда тиббиётда доривор воситаларнинг қатор янги турларидан фойдаланишга ўтилди. Эндиликда четдан олиб келинаётган ҳар хил дори-дармонлар ўрнини бемалол қоплайдиган препаратларни Ўзбекистон шароитида ҳам ишлаб чиқаришга киришилди.

Шу туфайли энг мураккаб дори-дармонларга бўлган эҳтиёжни қондиришга эришилмоқда. Муҳим доривор восита — тефэстрол препарати ҳам шу тариқа кўплаб тайёрлана бошлади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ўсимлик моддалари кимёси институтининг бир гуруҳ олимлари самарали изланишлари маҳсули бўлган бу янгилик ўзига кенг йўл топди. Ушбу ватан дорисини ишлаб чиқариш хориждагисига кўра бирмунча арзонга тушди.

Илмий муассасада бу хил дорини тайёрлашнинг технологияси ва зарур маълумот-ҳужжатлари ҳам юзага келди. Бу жараён ўзига хос илмий конвейердан иборат бўлиб, у шифобахш ўсимликнинг кимёвий таркибини аниқлашдан тортиб тайёр маҳсулотни ишлаб чиқариш технологиясини ўз ичига олади.

Кимёгар олимларнинг бу жиддий тадқиқоти тиббиётнинг гинекология соҳасида муолажалар олиб боришни янада яхшилаш имконини берди. Шу сабабли ҳам ушбу тиббий янгилик Ўзбекистон акушерлик ва гинекология институти фаолияти учун жуда қўл келди.

Озод АҲАДОВ.

Ёдномалар

ЭЪТИҚОДИ МУСТАҲКАМ ЭДИ

ҲАР соҳанинг ўз фидойилари бўлади. Бутун умрини эл сиҳат-саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашга бахшида этган Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган шифокор, профессор Қаюм Собирович Зоиров, бир сўз билан айтганда, ўзбек халқининг ҳақиқий жонкуяр фарзанди, фидойи Инсон эди.

Меҳнатсеварлик, камтарлик, тўғрилик, саховат, мурувват каби инсонни улуғловчи фазилатлар унда мужассам эди. Шу боисдан у узоқ йиллар республика соғлиқни сақлаш вазирлигини бошқарган пайтда бу соҳанинг ҳар томонлама юксалиб, янада равнақ топганлиги ана шу фидойиликнинг меваси эди, деб ҳеч муболағасиз айтиш мумкин. Уни нафақат республикамиз жамоатчилиги, балки собиқ Иттифоқ давлатларида ҳам ажойиб инсон, ғамхўр мураббий, таниқли олим ва соғлиқни сақлаш ишларининг моҳир ташкилотчиларидан бири сифатида кўпчилик танирди. Чунки у ҳаётда ҳеч қачон осон, енгил йўл қидирмаган. Қаерда ва қандай лавозим, мураккаб, қийин шароитларда ишламасин, барчасида сабр ва матонат унга ҳамроҳ бўлган, эътиқоди ниҳоятда мустаҳкам ва иймони бутунлиги туфайли у олдига қўйилган вазифаларни аъло даражада бажарган.

Қаюм Собирович Зоиров 1913 йилнинг 24 ноябрида Тошкент вилоятининг Чимбой қишлоғида камбағал-деҳқон оиласида таваллуд топди. У 1924—27 йиллари тўлиқсиз ўрта мактабда, 1927—31 йилларда эса Ўрта Осиё темир йўли қошидаги фабрика-завод ҳунар ўргатиш билим юртида сабоқ олди. 1931 йилдан эътиборан Тошкент шаҳридаги Қизил Шарқ темир йўл устахонаси (ҳозирги тепловоз таъмирловчи завод)нинг паровоз цехида слесарь, сўнгра токарь бўлиб, мустақил меҳнат фаолиятини бошлади. Устахона жамоаси ёш Қаюмжоннинг ҳаракатчанлиги, тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги, айниқса билим олишга ниҳоятда чанқоқлигини назарга олиб, уни Тошкент Давлат тиббиёт институтига ўқишга тавсия этди.

— Мен Қаюмжон билан институтда бирга ўқиганман, — деб ҳикоя қилади талабалик йилларини эслаб меҳнат фахрийси, таниқли тиббиёт ходими Муқимхон Ҳакимов. — Биз уч киши, яъни мен, Қаюмжон ва Султон Долимов (кейинчалик машҳур олим, профессор) бир неча йил ётоқхонанинг битта хонасида яшаганмиз. Жуда аҳил, қадрдон дўст-биродарлар эдик. Билмаганларимизни бир-биримизга астойдил ўргатардик, шанба, якшанба кунлари ҳам бир-биримизнинг уйимизга бориб, хўжалик ишларига ёрдамлашардик. Ўша пайтларда ҳам Қаюмжон тиришқоқ, зеҳни ўткир, бир сўзли, билимдон, меҳнаткаш ўспирин эди. Ҳаммамиздан эрта туриб бадантарбия машқлари қиларди, муздек совуқ сувга чўмиларди. Имтиҳон, синовлардан доим аъло баҳо оларди.

Бир воқеа сира ёдимдан чиқмайди. Курсимизда аравани қуруқ олиб қочадиган бир йигит бўларди. У ҳар икки гапнинг бирида «Ўқишга кирмасдан аввал темир йўлда ишлаганман. Унақа қилганман, бунақа қилганман» деб мақтангани мақтанган эди. Буни эшитиб юрган Қаюмжоннинг ҳам ғаши келиб юрарди. Бир куни ўша мақтанчоқни олдиға чақириб деди:

— Қани, темир йўлда ишлаган бўлсанг, битта саволимга тўғри жавоб бер-чи.

— Марҳамат! — деди керилиб мақтанчоқ йигит.

— Нима учун эшелоннинг энг охирги вагонига қизил чироқ осиб қўйилади?

Бояги йигит «Шу ҳам савол бўлдими?» дегандай, ҳеч ўйлаб ўтирмасдан дарров жавоб қайтарди:

— Энг охирги вагонлигини билдириш учун!

— Бекорнинг ўнтасини айтибсан! — деди Қаюмжон унинг ўпкасини босиб. — Менинг орқамдан ҳеч қанақа составнинг юриши мумкин эмас дегани, ўқимаган!

Шу-шу бояги мақтанчоқ йигитнинг дами чиқмайдиган бўлиб қолди. Шунда Қаюмжоннинг ҳақиқатан ҳам темир йўлда ишлагани-ю унинг ҳар томонлама етуклигига тан берган эдик...

1937 йили тиббиёт институтини имтиёзли гувоҳнома билан тугатган Қаюм Зоиров республика соғлиқни сақлаш халқ комиссарининг буйруғига асосан машҳур олим, профессор Н. И. Рагоза бошчилик қилаётган юқумли касалликлар кафедраси аспиранти қилиб қолдирилди. Афсуски, аспирантурада ўқишни давом эттиришнинг имкони бўлмади. Чунки 1938 йили Сурхондарё вилояти ва қўшни Афғонистон чегараларида эпидемиологик ҳолат ниҳоятда мураккаблашгани туфайли Қаюм Зоиров чегарадош туманлар бош эпидемиологи, давлат санитария назорати ҳамда эпидемияга қарши курашувчи бригаданинг бошлиғи сифатида Термез шаҳрига сафарбар қилинди. Бу соҳада анча ҳаётий тажриба орттириб, ўзининг дастлабки ташкилотчилик қобилиятини намоён қилган Қаюм Собирович юқумли касалликлар билан курашиш ва ўрта тиббий ходимлар тайёрлаш мақсадида 1939 йили анча узоқроқ муддат билан Қорақалпоғистоннинг Тўрткўл шаҳрига юборилади ва у ердаги фельдшер-акушерлар билим юртида директор ўринбосари лавозимида ўзининг дастлабки мураббийлик фаолиятини бошлаб юборади. 1941 йили тўсатдан бошланган уруш Қаюм Собировични ҳам бефарқ қолдирмади. У биринчилар, кўнгиллилар сафида Ватан ҳимоясига отланди, 1941—46 йилларда ҳаракатдаги армиянинг энг оғир участкаларида фидокорлик, мардлик намуналарини кўрсатди. Ғарбий, Болтиқбўйи ҳамда Биринчи Белоруссия фронтларида аввал алоҳида тиббий-санитария ротаси командири, сўнгра 863-юқумли касалликлар дала госпитали бошлиғи лавозимида ишлаб, минглаб жангчиларимиз дардига малҳам бўлди. Ниҳоят, уруш мардонавор халқимизнинг немис-фашист босқинчилари устидан ғалабаси билан тугагач, Қаюм Собирович ўзининг барча куч-ғайратини тинч меҳнат жабҳасига ташлади. У даставвал, 1951 йилгача Ўзбекистон Давлат назорати вазирлигида турли масъул лавозимларни эгаллаб, вазир ўринбосари даражасига кўтарилди. Сўнгра, 1951—54 йиллари санитария-гигиена ва касб касалликлари илмий-текшириш институтида илмий ишлар билан шуғулланиб, тинмай изланиши натижасида «Шарбат билан ўғитланган далаларнинг санитария-гигиена ҳолати» деган мавзудаги номзодлик ишини муваффақиятли якунлади. Кейинчалик Қаюм Собирович Зоиров деярли 21 йил давомида республика соғлиқни сақлаш вазирлигига, ҳаётининг сўнгги йилларида эса Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент врачлар малакасини ошириш институтига раҳбарлик қилди. Бу йилларда унинг ташкилотчилик фазилатлари айниқса кенг намоён бўлди.

Профессор Қаюм Собирович Зоировнинг мураббийлик фаолияти у 8 йил ректорлик қилган Тошкент врачлар малакасини ошириш институти билан боғлиқ. Бу — институт фаолиятининг энг самарали босқичларидан бири бўлиб, ўқув-тарбия жараёни, илмий-тадқиқот ишлари ҳамда ўқув-моддий негизининг янада кенгайган ва мустаҳкам бўлган йилларидир. Қ. С. Зоиров институт умумий гигиена кафедрасининг ташкилотчиси ҳамда 1963 йилдан бери унинг узлуксиз раҳбарларидан эди. Бу даврда умумий гигиена кафедраси ўқув жараёнининг қатъий ташкил қилиниши, замонавий ўқув қуроллари, асбоб-ускуналари билан тўлиқ таъминланиши ҳамда муаллимлар машғулотларининг юксак савия ва услубий асосларда аниқ илмий йўналишлар бўйича ҳаётий тажрибалар билан боғлаб ўтказилиши унинг мавқеини ошириб, илғор жамоалар сафидан ўрин олиши ва республика гигиенистларининг ҳақиқий илмий маркази деб аталишига асос бўлди.

У республикамизда санитария-гигиена, юқумли касалликларга қарши кураш ва уларнинг олдини олиш билан боғлиқ барча ташкилий, молиявий масалаларни кўтариб, соғлиқни сақлаш муассасаларида амалий фойдаланиш учун 30 дан ортиқ махсус қўлланмалар ёзди. Унинг бевосита раҳбарлиги остида 12 киши докторлик ва 40 дан ортиқ киши номзодлик диссертацияларини муваффақиятли ёқлади. Қувваи ҳофизаси кенг бўлган Қ. С. Зоиров 1959 йили Швейцарияда, 1961 йили Ганада бўлиб ўтган, Жаҳон соғлиқни сақлаш ассамблеяси ишида иштирок этди.

Қаюм Собирович Зоиров раҳбарлик ва жамоатчилик ишлари билан қанчалик банд бўлмасин, у ҳаётда «Олим бўлма, одам бўл», деган муқаддас ақидага бир умр содиқ қолди ва бунинг исботи учун энг аввало ўзи шахсий намуна кўрсатди. Қ. С. Зоиров билан узоқ йиллар елкама-елка, ёнма-ён ишлаган, уни билган аксарият ҳамкасблари, ходимларнинг айтишларига қараганда Қаюм Собирович иш соҳасида нафақат ўзига, балки бошқаларга нисбатан ҳам ниҳоятда талабчан, қаттиққўл бўлиши билан бирга ҳаётда ўта камтар, камсуқум, дўстларига меҳр-оқибатли ва мурувватли инсон бўлган. Келинг, шу ўринда Қаюм Собировичнинг ниҳоятда ҳушёрлиги ҳақида унинг издоши, садоқатли шогирдларидан бири, ҳозирги кунда Республика кўкрак жарроҳлиги илмий-тадқиқот институтининг етакчи раҳбарларидан таниқли олим Абдулла Худойбергенов сўзларига қулоқ тутайлик:

— Домланинг ўлимларидан бир ҳафта олдин ҳамкасб биродарларим академик Карим Йўлдошев, Баҳром Тошбеков билан уни кўргани шифохонага бордик. Олдиларида ёлғизгина сингиллари Ўлмасхон парвона бўлиб турган эканлар. Биз Қаюм Собирович билан ҳол-аҳвол сўрашгач, у киши секин овоз билан бизга дедилар:

— Мен синглим, қариндош-уруғларим, айниқса Сизлардек шогирдларим, дўстларимдан бир умр розиман!..

Хуллас, шу ва шунга ўхшаш кўплаб фикр-мулоҳазалар, хотиралар лавҳамиз қаҳрамонининг инсонийлик фазилатларига ёрқин мисол бўла олади. Бинобарин, Қаюм Собирович Зоиров ҳаётлигидаёқ ана шундай фазилатлари, ҳалоллиги ва фидойилиги билан одамлар қалбидан ўрин олганлиги ҳаммага маълум. Ҳаёт бўлганда у бугун муборак 80 ёшини нишонларди. Бироқ моҳир ташкилотчи, мураббий Қаюм Собирович Зоировнинг эл-юрт, Ватан олдидаги қилган самарали меҳнатлари эвазига сазовор бўлган қўша-қўша жанговар нишонлари, ёрлиқлари, мукофотлари, халқ маънавий мулкига айланган илмий асарлари музей кўргазма залларида авлодлар учун эсдаликка қолган бўлса-да, унинг ёрқин сиймоси қалбларда ҳамиша барҳаётдир! У босиб ўтган йўл, ҳаёт ва илм-фан сўқмоқларидан унинг минглаб шогирдлари, ҳамкасблари дадил бораётгани дилга таскин бериб, унинг барҳаётлигини эслатиб туради.

Искандар РАҲМОН,
Қуролли Кучлар фахрийси, Соғлиқни сақлаш аълочиси, истеъфодаги тиббий хизмат подполковниги, Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Ватанга хизмат—муқаддас бурч

УНУТИЛМАС УЧРАШУВЛАР

ЯҚИНДА Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги муҳандислик-қурувчилик қисмлари бошқармасининг ташаббуси билан ажойиб тадбирга қўл урилди. Яъни, уч кун давомида Тошкентда қурувчилик ҳарбий бўлинмаларида ўз йигитлик бурчларини ўтаётган ўзбекистонлик аскарларнинг ота-оналари, ҳокимликлар, маҳалла комитетлари ҳамда хизматни ўташ учун чақирилган вилоятларнинг мудофаа ишлари бўйича бошқарма ва бўлимларининг вакиллари билан учрашувлари бўлиб ўтди.

Меҳмонлар бўлинмалар, қурилиш майдончаларида бўлиб аскарларнинг меҳнат ва маиший шароитлари, уларнинг ҳаёти билан яқиндан танишдилар, улар билан мулоқотда бўлдилар.

Вилоятлардан келган вакиллар Қуролли Кучлар музейини томоша қилишди, гўзал пойтахтимизнинг энг ажойиб гўшаларига ташриф буюришди. Бадиий ҳаваскорлик дасталарининг аъзолари ўз концерт дастурлари билан уларнинг кўнгилларини шод этишди. Албатта, ҳарбий ҳаёт билан танишув шунчаки расмиятчилик учун ва юзаки бўлмади. Уч кун давомида аскарлар ва уларнинг ота-оналари солдат ошхоналарида бирга овқатландилар. Тантаналар муносабати билан қўли ширин ошпазлар томонидан хушхўр ва мазали ўзбек таомлари дастурхонга тортилди.

Ҳа, ўз жигарбандлари билан юз кўришиб, уларнинг ҳолларидан хабар олиш учун Самарқанд, Наманган, Фарғона, Навоий, Қашқадарё, Сурхондарё ва бошқа вилоятлардан келган ота-оналарнинг кўнгиллари қувонч билан тўлиқ бўлди, десак сира янглишмаймиз. Улар ўзларининг бой таассуротлари билан Марказий зобитлар уйида ҳарбий муҳандислик-қурувчилик қисмлари шахсий таркиби иштирокида ўтказилган тантанали мажлисда ўртоқлашдилар. Унда ҳарбий муҳандислик-қурувчилик қисмлари бошқармасининг бош муҳандиси Б. Аҳмедов ҳарбий қурувчилик қисмларидаги хизмат тарзи, амалга оширилаётган ишлар хусусида маъруза қилди. Йиғилиш сўнгида вилоятлар вакилларининг Ўзбекистон Қуролли Кучларида ўз хизмат бурчини ўтаётган аскарларга мурожаати маъқулланди ва бир овоздан қабул қилинди. Унда жумладан ҳарбий қасамёднинг талабларига чин дилдан риоя қилиш лозимлиги ҳам таъкидланган эди.

Мажлисда шунингдек Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирининг ўринбосари генерал-майор Р. Ҳадирбоев, генерал-майор Р. Патрики, Мудофаа вазирлиги шахсий таркиб билан ишлаш бўйича бошқармасининг бошлиғи полковник А. Рашидов, Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлар ҳарбий судининг раиси полковник Н. Норпўлатовлар ҳам иштирок этишди.

Аҳмад НУРМАТОВ.

СУРАТЛАРДА: ота-оналар, жамоатчилик вакилларининг қурувчи аскарлар билан учрашувидан лавҳалар.

Виктор Багаев суратлари.

Муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЕҚУБОВ.

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИ БОСМАХОНАСИ. КОРХОНА МАНЗИЛИ: «БУЮК ТУРОН» КЎЧАСИ, 41-УЙ.
Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди 11.30. Буюртма Г—640. 17299 нусхада.